

Natuur.blad

België-Belgique

P.B - Antwerpen X

3/1485

Afgiftekantoor
Antwerpen X
P106230

Driemaandelijks verenigingsblad van Natuurpunt – Maart - april - mei 2009 – jaargang 8 – nummer 1
verschijnt in maart, juni, september en december

Toelating – gesloten verpakking
Retouradres: Natuurpunt,
Coxiestraat 11,
2800 Mechelen

Kiezen voor biodiversiteit in crisistijd

Actueel

Terugkeer van
verdwenen vennen

Grenzenloos

Natura 2000 in actie:
welkom wolf

natuurpunt
natuur voor iedereen

Terugkeer van verdwenen vennen

Welke natuurliefhebber droomt er niet van? Een natuurgebied met “woeste gronden” en stuifzanden zo ver je kan kijken.

Life+ & Natura 2000

De Europese Unie kent een opmerkelijke ecologische rijkdom. Om die natuur te beschermen, riep Europa in het begin van de jaren '90 het Natura 2000-netwerk en het Life-natuurfonds in het leven.

Springstaartjes: nanonatuur in de achtertuin

Ze zijn er, ze zijn met velen en ze zijn overal. Waarschijnlijk heb je ze nog nooit gezien.

Kiezen voor biodiversiteit in crisistijd

Op 7 juni kiezen we opnieuw onze vertegenwoordigers in het Vlaams Parlement, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en het Europees Parlement.

Bos in volle bloei

Samen met de lente ontwaken ook de eerste bloemen. Voorzichtig steken zij hun kopjes boven om dan, geprikkeld door de eerste warme zonnestralen, het bos om te toveren tot een kleurrijk schouwspel.

Zingen voor Natuurpunt

In het liedjesprogramma 'Steracteur sterartiest' zamelde actrice en musicalster Ann Van den Broeck geld in voor Natuurpunt met haar betoverende stem.

Het Raspaillebos

Het Raspaillebos is een sprookjesachtig stukje Vlaanderen, op de flanken van de Bosberg, de laatste bult in de Ronde.

Zwaluw zkt zomerverblijf

De zwaluw is al sinds de middeleeuwen een veelbesproken vogel. De vraag waar de boerenzwaluw in de winter verbleef, zorgde voor grote discussies in de middeleeuwse ornithologische wereld.

Alle hens aan dek!

Week van de Aarde – 19-26 april 2009

Biodiversiteit is de afkorting van 'biologische diversiteit' en staat voor de verscheidenheid aan levensvormen en ecosystemen.

Natuur vroeger & nu: Damvallei

In 1994 startten lokale vrijwilligers met de aankoop van de eerste stukjes natuur in de Oost-Vlaamse Damvallei. Het natuurherstel kon beginnen.

Reizen om te overleven

Om het fascinerende aan de vogeltrek te beschrijven, moet je heel wat superlatieven uit de kast halen. Miljarden vogels trekken over de wereldbol.

30 jaar Europese Vogelrichtlijn

Voor de bescherming van het wereldwijde natuurpatrimonium heeft elk land een onmiskenbare en belangrijke verantwoordelijkheid. Om deze bescherming te waarborgen werden internationale overeenkomsten ontwikkeld.

Natura 2000 in actie: welkom wolf

Wie aan wolven denkt, denkt wellicht eerder aan desolate steppes of barre toendra's dan aan het Europese vasteland.

Foto cover: Vilda/Yves Adams

6

Foto: Vilda/Rollin Verlinde

9

10

14

18

22

27

Foto: Vilda/Rollin Verlinde

34

36

39

Foto: Koen Steenhoudt

40

42

50

Foto: Vilda/Rollin Verlinde

Zoals jullie zien, waarde Natuurpuntleden, stellen we jullie een vernieuwd ledenblad voor. Logisch, want dankzij jullie en onze onverdroten inspanningen, bereikten we onlangs de kaap van 80.000 leden! Dit voor Vlaanderen unieke succesverhaal, met een jaarlijkse netto ledengroei van 10 %, vertalen we nu ook in een dikker ledenblad.

Maar ook andere communicatiemiddelen vragen en krijgen onze aandacht. Hebben jullie onze fraaie website al bezocht? Meer dan 3000 mensen bezoeken deze dagelijks en sinds maart 2008 telden we al meer dan één miljoen unieke bezoekers! Weinigen doen beter. En dan spreek ik nog niet over onze bezoekerscentra waarvan we er nu al 8 openhouden. Dat alles om onze, nu al 16.700 ha beheerde natuur, nog meer en beter open te stellen.

Met Natuurpunt gaat het onbetwistbaar de goede kant op. Maar is dat ook zo met de Vlaamse natuur? Hierover kan ik helaas niet zo enthousiast zijn. Wij slagen er niet in om tijdig maatregelen te nemen die ons moeten toelaten de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen tegen 2010. Nochtans een engagement dat we internationaal op ons genomen hebben. Nog steeds blijkt het moeilijk om natuur als een evenwaardige partner te laten beschouwen op allerlei beslissingsmomenten. Zelfs als Europese richtlijnen ons opleggen om significante en efficiënte inspanningen te doen om bepaalde soorten of habitats niet alleen te behouden maar zelfs te ontwikkelen, duurt het jaren vooraleer het beleid reageert. En dan is deze reactie er nog vaak op gericht om na te gaan hoe we onder deze verplichtingen kunnen uitkomen of ze toch zo minimaal mogelijk moeten invullen. De tijd die sommigen daarbij proberen te winnen is onherroepelijk verloren tijd voor de natuur.

In een economische crisis zoals we die vandaag meemaken, blijkt nochtans eens te meer dat zij die duurzaam "groen" innoveerden en investeerden vaak minder of zelfs geen klappen krijgen. Wij moeten dringend het evenwicht herstellen tussen de diensten die de natuur ons levert en hetgeen wij daarvoor aan de natuur teruggeven. Partijen die dergelijke ideeën in hun Vlaamse of Europese verkiezingsprogramma's lanceren, kunnen op onze steun rekenen. Verder in dit blad lezen jullie meer over onze verzuchtingen naar deze belangrijke verkiezingen toe.

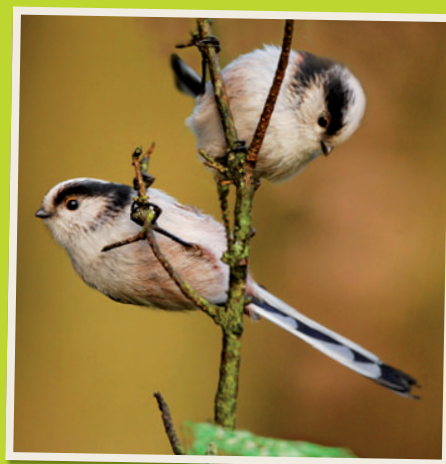
Een aantal van onze politici willen, naar aanleiding van het Belgisch EU-voorzitterschap in 2010, de Europese richtlijnen voor natuurbehoud "evalueren en eventueel bijsturen". Hoe deze richtlijnen, via het Natura 2000-netwerk, natuur redden, lees je uitgebreid in dit nummer. Als het de bedoeling zou zijn om deze belangrijke regelgeving af te zwakken, zeg ik hier, samen met jullie, 80.000 maal neen op!

Walter Roggeman
Voorzitter Natuurpunt

Vogels Voeren & Beloeren

Hartelijk dank aan de tellers van het nationale tuinvogeltelweek-end Vogels Voeren & Beloeren op 7 & 8 februari 2009. Het was de koudste winter sinds de start van de tellingen in 2000. De telomstandigheden waren met mist en regen niet ideaal en er waren minder tellers dan de voorbije jaren. Er waren opvallende verschuivingen in de aantallen en soorten. De sneeuw en langdurige vorst brachten massaal vinken, staartmezen en koolmezen naar de voederplaatsen. Voor sommige vogels betekende de extra voeding hun redding! Meer info: www.natuurpunt.be/tuinvogels

Met dank aan:

Staatmezen. Foto: F. Van Bauwel

Camouflagekunst, Guillaume Debouche

"Een jonge haas zit verscholen tussen de aardkluiten. Hij is bijna onzichtbaar.

Dat biedt hem een goede bescherming tegen roofdieren."

Prijs 'ARGUS-jeugdfotograaf van het jaar 2008'

Alle informatie over de fotowedstrijd vind je vanaf maart op www.argusmilieu.be.

Het opladen van beelden kan van 1 april tot 15 mei 2009.

Foto: Guillaume Debouche

Terugkeer van verdwenen vennen

Life-project Dommeldal maakt dromen waar

Welke natuurliefhebber droomt er niet van? Een natuurgebied met “woeste gronden” en stuifzanden zo ver je kan kijken. Vennen die blinken in de zomerzon, met daartussen een rood tapijt van zonnedaauw. Een veldleeuwerik die fladderend de aandacht van de vrouwtjes probeert te trekken. Dankzij het Life-project Dommeldal kunnen we die droom waarmaken. In 5 jaar tijd voeren we een grootschalig natuurherstelproject uit, waarbij de klemtoon ligt op venherstel, heide, vloeiveiden en blauwgraslanden.

Tekst: Gaby Bollen

Dommel als hartslagader

De rivier de Dommel is de hartslagader van het Limburgse projectgebied. Het Life-project Dommeldal bestaat uit 3 deelgebieden: de oevers van de Dommel in de bovenloop (Peer, Eksel), de middenloop van de Dommel (Valkenswaard NL, Hageven-Plateaux, Neerpelt en Bergeijk, NL) en de vloeiveiden in Lommel-Kolonie. Elke zone ondergaat een ware metamorfose.

In de bovenloop, het brongebied van de Dommel, worden broekbossen en blauwgraslanden hersteld. Een broekbos is een erg nat bos dat vroeger vaak diende als overstromingsgebied. Blauwgraslanden hebben hun naam te danken aan de blauwgroene kleur van de blauwe zegge, een zeldzame grassoort die hier veelvuldig groeit.

In de middenloop herstellen we voornamelijk hooilandjes en de wilgen- en elzensingels die hier vroeger de hooilanden afscheidde. Hier zitten we in het hart van het Life-project, het Hageven-Plateaux. Dit grensoverschrijdend natuurgebied weerspiegelt mooi de samenwerking tussen Natuurpunt en Natuurmonumenten (onze Nederlandse zustervereniging). Zelfs de gallowayrunderen die al jaren instaan voor de begrazing herinneren zich niet meer in welk land het gras groener is.

De klokjesgentiaan krijgt hier nieuwe kansen.
Foto: Vilda/Rollin Verlinde

De Kempense heidelibel. Foto: Marc De Clerck

In het noordwesten van het projectgebied vinden we de uitgestrekte vloeiveiden van Lommel-Kolonie. Met behulp van voedselrijk kanaalwater wordt hier op een natuurlijke manier bemest waardoor meerdere snedes (het gras dat gemaaid, gedroogd en gehooit wordt) per jaar geoogst kunnen worden. Tussen de graszaden waarmee de hooilanden omstreeks 1840 werden ingezaaid zaten ook plantenzaden uit de Alpen. In combinatie met het kalkrijke water waarmee de bevoeiing gebeurt, zorgt dit ervoor dat er unieke planten zoals de herfsttijloos, de wollige munt en de gulden sleutelbloem groeien.

Naast het herstel van de vloeiveiden werd ook het Wateringhuis opgeknapt. Op deze boerderij woonde de laatste waterbaas. Nu is het een bezoekerscentrum en dé poort tot het Hageven-Plateaux en de omliggende gebieden. Aan het centrum ligt een grote tuin, waar je het hele jaar kan genieten van vogels, hagedissen en insecten.

Venherstel in het hart van het Dommeldal

Centraal in het project staat het herstel van de vennen, die vroeger een waar mekka vormden voor broedvogels zoals de zwarte stern, de grutto, de tureluur en de watersnip. Toen in de jaren '50 de heide werd ontgonnen ten voordele van weilanden en akkers, verdwenen heel wat van die vennen. Ze werden gedempt en drooggelegd via een netwerk van greppels. Dat beschadigde het eeuwenoude bodemprofiel, met z'n typische ondoorlatende laag. Ook de rechte trekking en verdieping van de Dommel bleek fataal voor het natte karakter van het grensgebied en veel vogels.

In het hart van het gebied, op het Nederlandse deel, leidde de vraag naar landbouwgrond zelfs tot een

heuse 'landbouwenclave' van ruim 30 ha. Voor de ontginning bevonden zich hier nog meerdere grote vennen, omringd met natte heide en stuifduinen ertussen. Dat blijkt uit luchtfoto's uit 1936, waarvan het project nu dankbaar gebruik maakt om de vroegere vennen te lokaliseren en in ere te herstellen.

“Omdat de oude, waterdichte venbodem lek is, graven ze tot het grondwater om het water in de vennen te houden”

Om het historische landschap een nieuwe kans te geven, kreeg de grote landbouwenclave een nieuwe bestemming buiten het natuurgebied. Vennen en heiden hebben, in tegenstelling tot landbouwgrond, nood aan een voedselarme bodem. Daarom werd intussen zo'n 130.000 m³ van de voedselrijke toplaag afgegraven. Op de plaatsen waar vroeger vennen lagen, gaan vervolgens grote machines aan de slag om ze opnieuw uit te graven. Omdat de oude, waterdichte venbodem lek is, graven ze tot het grondwater om het water in de vennen te houden.

Het zand dat bij de graafwerken vrijkomt, gaat naar de aanleg en versterking van de stuivende landduinen in de onmiddellijke omgeving. Die vormen een belangrijk en zeldzaam biotoop, waar een reeks typische soorten zoals de bastaardzandloopkever leven.

Bij het herstel van de landduinen, komen enkele nieuwe technieken kijken zodat er meer open zand komt. Zo verwijderen we een deel van de grassen zoals pijpenstrootje, dat als gevolg van bemesting was gaan woekeren ten koste van veel andere planten. Om te vermijden dat het zand begroeit raakt met mossen

Afgraven van de landbouwenclave. Foto: Marc De Clerck

en korstmossen, woelt een tractor het zand op. De werken moeten typische vennen- en heidesoorten zoals de klokjesgentiaan en het gentiaanblauwtje wapenen voor de toekomst.

Natuurlijke kunstmeststoffen dankzij water

Een andere bijzondere karakertrek van het Hageven-Plateaux zijn de vloeiveiden. Via een ingenieus kanalen- en slotenstelsel vloeit sinds de 19de en 20ste eeuw water van het kanaal Bocholt-Herentals over de graslanden. Het mineraalrijk water, dat afkomstig is uit de Maas, levert natuurlijke meststoffen en maakt de van nature arme bodem geschikt voor hooiwinning. Hierdoor kon er vroeger meerdere malen per seizoen kwalitatief goed hooi geoogst worden voor de paarden van het Belgisch leger en de Rijkswacht.

“Via een ingenieus kanalen- en slotenstelsel vloeit sinds de 19de en 20ste eeuw water van het kanaal Bocholt-Herentals over de graslanden”

In de loop van de vorige eeuw verloren de vloeiveiden gaandeweg hun functie. Een deel kwam in handen van Union Allumettiëre, die de vloeiveiden met populieren beplante voor luciferproductie. Daarmee kwam ook de belangrijke cultuurwaarde van de vloeiveiden, met z'n bijzondere flora en fauna zoals de herfsttijloos, onder druk te staan. In een eerste fase zijn de percelen daarom deels populiervrij gemaakt. Vervolgens werden de vele slootjes en kanaaltjes die nodig zijn voor het bevoeien, hersteld.

Heideherstel

Tussen de vennen en het rietmoeras liggen nog grote oppervlaktes natte en droge heide. De oppervlakte aan heide zal vergroot worden door percelen waar veel reliëf is en ooit heide en stuifduinen zijn geweest vrij te kappen van Corsicaanse dennen. Om de kwaliteit te verbeteren worden plagwerken uitgevoerd waarbij de voedselrijke toplaag verwijderd wordt.

Slootjes verantwoordelijk voor de uitdroging en de ontginning van de heide, worden gedempt.

Ruimte voor mens en natuur

Natuurlijk zijn bezoekers meer dan welkom in het gebied. Een wandeling start je best aan het Bezoekerscentrum Hageven-Plateaux. Je vindt er een interactieve tentoonstelling waar je nog meer te weten komt over het Life-project en het natuurgebied. Aan het centrum starten er verschillende bewegwijzerde wandelroutes. Niet ver van het centrum kan je de natuurpracht bewonderen van op de vogeluitkijktoren of vanuit de kijkhut. Dit jaar werken we nog verder aan de wandelmogelijkheden in het gebied. De wandelpaden zullen afwijken van het rechte karakter dat ze nu vaak nog kennen en zullen slingeren door de bossen en het heidelandschap.

Meer info en een wandelkaartje vind je op www.natuurpunt.be/natuurgebieden

“Natuur trekt zich van een grens niets aan”

Toekomst

Natuur trekt zich van een grens niets aan, maar mensen en bestuurlijke organisaties wel. Grensoverschrijdend natuurherstel brengt dus heel wat voorbereidend werk met zich mee. De plaatselijke Natuurpuntafdeling wierf de eerste fondsen al in 1990, maar alle verwachtingen werden overtroffen toen we in 2006 groen licht en geld kregen van Europa. We hebben ondertussen de eerste grote stappen gezet in het natuurherstel, toch is het maar een zetje dat we de natuur kunnen geven. Het echte herstel zal nog vele jaren op zich laten wachten, maar dat het de moeite waard is, blijkt nu al. De broedparen van de nachtzwaluw zijn gestegen tot 6 paren, de venglazenmaker is gezien, de Kempense heidelibel doet het erg goed en ook de heide kiemt goed op de geplagde percelen. Het Hageven-Plateaux gaat een mooie toekomst tegemoet.

Grenspaal. Foto: Vilda/Misjel Decler

Life+ & Natura 2000

In de bres voor Europese topnatuur

De Europese Unie kent een opmerkelijke ecologische rijkdom. Om die natuur te beschermen, riep Europa in het begin van de jaren '90 het Natura 2000-netwerk en het Life-natuurfonds in het leven. Dat weefsel van Speciale Beschermingszones vormt de hoeksteen van het Europese natuurbeleid.

Tekst: Koen Dedobbeleer

Met Natura 2000 wil de Europese Unie het voortbestaan van de meest kwetsbare en kostbare soorten verzekeren. Dat lukt nooit door individuele, geïsoleerde eilandjes van waardevolle natuur te creëren, maar vereist een grensoverschrijdende aanpak. Zo heeft een trekvogel geen baat bij beschermingsmaatregelen die aan de landsgrenzen stoppen. Zolang de ene lidstaat er lustig op los jaagt, hebben beschermingsmaatregelen in de andere niet het gewenste effect.

Mijlpalen

Om het tastbare biodiversiteitsverlies tegen te gaan, zette Europa vanaf de jaren '70 in op natuurbehoud. De Vogelrichtlijn uit 1979 was een eerste mijlpaal in de geschiedenis van het Europese natuurbeleid. Die verplichtte de lidstaten om Speciale Beschermingszones of 'Vogelrichtlijngebieden' af te bakenen die van vitaal belang zijn voor het voortbestaan van zo'n 181 soorten en subsoorten.

Met de Habitatrichtlijn in 1992 volgde een tweede mijlpaal in de Europese natuurgeschiedenis. Die richtlijn verankerde de bescherming van waardevolle habitats, fauna en flora in de Europese lidstaten. De Speciale Beschermingszones van de Habitat- en Vogelrichtlijn vormen samen Natura 2000, een ecologisch netwerk van onschatbare waarde dat zich uitstrekt over 27 landen. Intussen telt Europa ongeveer 25.000 Natura 2000-gebieden, samen goed voor een gebied groter dan Frankrijk.

Life-fonds

Iedere lidstaat is er verantwoordelijk voor dat de soorten en habitats in de Speciale Beschermingszones stand houden en zich herstellen. Welk plan het daarvoor uitstippelt, mag de lidstaat zelf invullen. Europa ziet toe op de naleving en de resultaten voor de bescherming van de biodiversiteit. En ze trekt via het Life-natuurfonds, tegenwoordig Life+, middelen uit om de ontwikkeling van verschillende Natura 2000-gebieden financieel te ondersteunen.

In het Life-project Uitkerkse Polder gaan mens en natuur hand in hand. Foto: Yvonne Bax

Het geld van Life+ gaat naar projecten die als voorbeeld kunnen dienen voor het hele Europese natuurbeleid. Voor die modelprojecten draagt Europa maximaal de helft van de kosten. In het geval van prioritaire soorten of habitats, kan dat aandeel zelfs oplopen tot 75 %.

Europese recordhouder

Veel Life-budgetten gaan naar initiatieven die bezoekers aantrekken of mensen betrekken bij natuurbehoud. Het is zeker nooit de bedoeling om afgesloten natuurgebieden te creëren waarin de mens geweerd wordt. Het Life-project Uitkerkse Polder, waar Natuurpunt zich inzet voor het herstel van de zilte graslanden en het eeuwenoude landschap, is daarvan het ultieme voorbeeld. Zo groeide de polder in Blankenberge niet alleen uit tot het belangrijkste weidevogelgebied in Vlaanderen, maar ook tot een toeristische trekpleister.

Natuurpunt is overigens Europese recordhouder voor wat het aantal Life-projecten betreft. Door de goedkeuring begin dit jaar van Life-project Vlaams Veldgebied, staat de teller intussen op zeventien.

Springstaartjes:

nanonatuur in de achtertuin

Ze zijn er, ze zijn met velen en ze zijn overal. Waarschijnlijk heb je ze nog nooit gezien. Want ze zijn klein, zeer klein en houden zich op in bladstrooisel of in de grond, waar ze afval opruimen zoals verloren gestrooide stuifmeelkorrels of sporen. Toch vormen ze met zijn allen de meest voorkomende insecten, misschien wel de talrijkste levende wezens op aarde.

Tekst: Peter De Ridder, foto: Geert De Kockere

Dat ze primitief zijn, staat vast. Primitief in de zin van: een zeer lange staat van dienst. Fossielen van 400 miljoen jaar oud lijken sterk op de huidige soorten, alsof evolutie op springstaartjes niet van toepassing is. Misschien is hun basisontwerp wel perfect? Want dat ze aangepast zijn om te overleven, staat buiten kijf. Ze hebben 6 poten, dat maakt ze technisch gesproken insecten. Maar of springstaartjes wel echt insecten zijn, dat staat ter discussie.

Zo'n kleine beestjes (van een halve millimeter tot een halve centimeter klein) zitten iets eenvoudiger in elkaar dan het doorsnee-insect. Wat niet echt noodzakelijk is, is weggelaten. Zo is er bijvoorbeeld bespaard op adembuisjes: ademen gebeurt door de huid. Anderzijds zijn ze voorzien van enkele vreemde gadgets, zo uniek dat we ze met niets anders kunnen vergelijken. Daardoor begrijpen we niet altijd waar het allemaal toe dient. Neem nu die buis midden op de buik, de zogenaamde collofoor. Wordt die gebruikt om vocht op te nemen? Om afvalstoffen uit te scheiden? Om te ademen? Om aan gladde oppervlakken te kleven (collofoor betekent 'lijmstok')?... We weten het eigenlijk niet goed.

Een ander gadget is de vork die bij de meeste soorten als een springveer opgespannen onder de buik zit. Geheel volgens de wondere wetten van de hydraulica katapulteert de vork het diertje voorwaarts, wel 10 centimeter ver. Het is een goeie manier om aan je vijanden te ontsnappen als je op het bladstrooisel rondloopt. Soorten die volledig ondergronds leven hebben niets aan zo'n springvork, ze hebben er dan ook geen.

Het zijn evenwel de antennes van springstaartjes die het toppunt vormen van natuurtechnisch ver-

nuft. Geur- en smaakpartikels, geluidstrillingen, aanrakingen worden door ingewikkelde, maar vooral microscopisch kleine zintuigharen, -staafjes, -papillen, -sterretjes... gedecodeerd via dit multifunctionele contactcentrum. De meeste Vlaamse springstaarten leven in de bodem of in bladstrooisel. Soorten uit de strooisellaag zijn vaak mooi getekend tot zelfs metaalachtig glanzend en hebben aan weerszijden 8 primitieve oogjes. Zij kennen zelfs ingewikkelde paarrituelen voor beestjes met zo'n minimaal besturingssysteem. Ondergronds levende soorten hebben doorgaans een saaie kleur en geen ogen. Hier zetten de mannetjes spermapakketten klaar op een steeltje. Vrouwtjes stommelen rond in het duister en pikken ze op.

Insecten vervellen om te kunnen groeien, tot ze geslachtsrijp zijn. Springstaartjes blijven vervellen. De recordhouder vervelde 52 maal. Na hun 12de vervelling zijn ze geslachtsrijp; na hun 25ste vervelling stopt de groei. Op een gegeven moment stoppen ze ook met voortplanten; bij elke volgende vervelling worden ze wat donkerder en krimpen ze een beetje. Wellicht is hij daarna uit het zicht verdwenen. Het meest verbazende is de ongelooflijke levenskracht van springstaartjes. Ze bezitten unieke strategieën tegen bevriezing, volledige uitdroging, maandenlang honger lijden... Zo'n klein beestje leeft ook verrassend lang: sommige soorten houden het wel 5 jaar uit!

Zoveel unieke kenmerken en eigenschappen, en dat voor een beestje waarvan beweerd wordt dat zijn voornaamste functie in de natuur eruit bestaat als voedsel te dienen voor 'echte' insecten zoals de nobele loopkevers!

Joeri Cortens is vrijwilliger bij Natuurpunt Nete en Aa. Hun jaarlijkse vertelwandeling vindt dit jaar plaats in de Heiberg. Het project Heiberg omvat verschillende natuurgebieden van de stad Herentals die Natuurpunt beheert, o.a. de eigenlijke Heiberg, de Gemeentehei en het Lavendelven.

Licht in het duister

Onlangs organiseerde onze afdeling haar jaarlijkse vertelwandeling. Een hele organisatie waar we met veel vrijwilligers aan werken. De winterse vertelwandeling is één en al gezelligheid. Enthousiaste gidsen met lantaarns gaan de deelnemers voor en loodsen hen door het duister. Onderweg trakteren eigenzinnige vertellers hen in het warme licht van een vuurkorf op een straf verhaal, heerlijke muziek, een stukje levenswijsheid.

Als één van de vertellers ga ik ieder jaar op zoek naar een leuk verhaal. De hele week spoken er ideeën door mijn hoofd, zonder succes. Maar in de eenzaamheid van het pikdonkere bos, bij het aanmaken van het houtvuur, word ik elke keer opnieuw overvallen door een onverwacht moment van helderheid. Op dat ene verlichte ogenblik vallen de mysterieuze roep van een bosuil, lokale held Bart Wellens en de geheimzinnige Trees van de Zegge samen in een spannend, hilarisch en ook leerrijk verhaal.

Op het einde van de avond zijn meer dan 400 pretoogjes mijn standje gepasseerd. Ik doof het vuur en wandel naar het eindpunt van het parcours, waar het jonge volkje zich verwarmt met warme chocolademelk en pa met iets sterkers. Vanavond mogen ze langer opblijven...

Ook op tocht in het duister?

Op 28 maart 2009 vindt de 14de "Nacht van de duisternis" plaats. In heel Vlaanderen organiseren Natuurpuntafdelingen activiteiten in het donker.

www.natuurpunt.be/nachtvandeduisternis

1 miljoen bezoekers op website Natuurpunt

Sinds de lancering op 12 maart 2008 verwelkomde de nieuwe website van Natuurpunt al 1 miljoen bezoekers. Ben jij één van hen? Bedankt voor je bezoek! En ben je al geregistreerd? Als geregistreerd lid heb je tal van voordelen op onze site zoals het gratis downloaden van wandelkaartjes van onze natuurgebieden. Zeker doen!

www.natuurpunt.be/mijnnatuurpunt

De Wereld vertelt

Educatief medewerker Bert de Doncker is op reis met fotografe Lieve Blancquaert en cameraman Joeri Vlekken. Lieve Blancquaert maakt foto's en interviewt mensen over heel de wereld die vertellen over hún keuzes en acties voor een duurzame wereld. Cameraman Joeri Vlekken maakt een film die de verschillende mensen en locaties met elkaar verbindt. Met deze beelden en verhalen maken we een openlucht-tentoonstelling die langs verschillende Vlaamse steden zal reizen. Meer hierover in het volgende nummer van Natuurblad.

'De Wereld vertelt' is een unieke samenwerking tussen Natuurpunt Educatie, 11.11.11 - Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging, Oxfam Wereldwinkels, Green vzw en Vormingpluscentra. Het project geniet de steun van de Nationale Loterij en diverse overheden.

Helpen!

Vogels die een halfopen nest maken zoals de grauwe vliegenvanger en het roodborstje zijn erg kwetsbaar voor katten en kraaiachtigen. Ze broeden in halfopen holtes en nestkasten, vaak dichtbij huis aan het terras of tuinhuisje.

Aimé De Pauw is een erg enthousiaste medewerker van Natuurpunt. Hij is erin geslaagd om de bewoners van halfopen nestkasten te helpen. Hij plaats een gaas van 5x5 cm rond de halfopen kast waardoor de overlevingskans van eieren en jongen sterk toenam!

Foto: Stefan Rousseau

Heb jij een leuke tip?

Mail dan naar webmaster@natuurpunt.be

Vijftig jaar natuurgebied De Blankaart

Het natuurgebied De Blankaart in Diksmuide viert dit jaar zijn vijftigste verjaardag. We startten het feestjaar op 24 januari met de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst tussen het Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt en het Regionaal Landschap IJzer en Polder vzw. Samen bouwen we de natuur- en milieueducatieve werking van het Vlaams Bezoekerscentrum De Otter verder uit. Zo wordt het bezoekerscentrum de toegangspoort tot het erkend natuurreservaat De Blankaart en de ecologisch en landschappelijk waardevolle IJzer- en Handzamevallei. Of om het met de woorden van Vlaams minister voor Leefmilieu Hilde Crevits te zeggen:

Foto: Inge Mesuere

"De Otter laat het publiek binnen kijken om buiten meer te zien." Later dit jaar, op 23 augustus, volgt er nog een groot evenement.

Natuur.forum verbreedt horizon

'Natuur.forum Vlaanderen', oorspronkelijk opgericht door de Vogelwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen, is online! Dit vernieuwde forum richt zich op heel Vlaanderen met natuurnieuws uit de 5 provincies. Maar er zijn nog veel meer redenen om te surfen naar het forum. Je hebt een bijzondere vogel gezien maar kan hem niet determineren? Je wilt je tuin natuurvriendelijk inrichten? Je zoekt informatie over zonnepanelen? Op het Natuur.forum wissel je informatie en waarnemingen uit, vind je tips en kan je discussiëren over actuele thema's. Neem snel een kijkje op www.natuur-forum.be

Natuurpunt zet waterlopen in de kijker!

Dit voorjaar worden de Leie en het kanaal Gent-Brugge in de kijker gezet. We werken hiervoor samen met het agentschap Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z).

Natuurpunt ondertekende, samen met vzw Durme, Vogelbescherming Vlaanderen en BBL, op 5 maart 2008 een samenwerkingsovereenkomst met W&Z. Door overleg kunnen we in een vroeg stadium betrokken worden bij de beleidsvoorbereiding en opstart van projecten rond de waterlopen die W&Z beheert. Zo kwamen het Rivierherstelplan Leie, het beheer van natuurgebied het Mechels Broek en het inrichtingsproject van de Burchtse Weel al op de agenda. De samenwerking vertaalt zich ook in volgende activiteiten.

Zondag 26 april: Dag van de Aarde in Kortrijk: rivierherstel Leie in de kijker!

Een hele dag worden er activiteiten over en langs de Leie georganiseerd. In de voormiddag is er een symposium rond rivierherstel in aanwezigheid van Minister Hilde Crevits. Vanaf 13u zijn er allerlei publieksactiviteiten (fietsen, boottocht, filmvoorstelling, tentoonstelling,...) Alle activiteiten starten aan het Sint-Amanduscollege in Kortrijk. Een uitgebreid programma kan je terugvinden op www.dagvandeearde.be

Zondag 17 mei: Kanaalhappening

De lokale Natuurpunt-afdelingen zetten de mooiste plekken langs het kanaal Gent-Brugge in de kijker. Je kan wandelen, fietsen of de plantenbeurs in Oostkamp bezoeken. De unieke orchideeëngraslanden van de Leiemeersen worden voor het publiek open gesteld.

Meer info: www.natuurpunt.be/nationaleactiviteiten

Meer steun voor Harapan regenwoud

Dankzij jullie steun en in het bijzonder de klanten van Ello-mobile heeft Natuurpunt in 2008, 11.722 euro kunnen investeren in de bescherming van het Harapan regenwoud in Sumatra. Samen met onze zusterorganisaties van BirdLife International strijden we voor het

Sumatraanse tijger. Foto: Dave Watts

vrijwaren van 101.000 ha laaglandregenwoud van de totale kaalkap. Natuurpunt heeft dankzij jullie giften al 114.000 euro geïnvesteerd in het fonds dat het dagdagelijkse beheer en beschermingswerk mogelijk maakt. Momenteel zijn 60 lokale mensen opgeleid en ingezet om het woud te beschermen tegen illegale houtkap. De helft van het unieke regenwoud is al in beheer voor minstens 100 jaar en het papierwerk om de andere 50.000 ha officieel te beschermen vordert.

Meer info vind je op www.natuurpunt.be/sumatra

let your heart speak

Kiezen voor biodiversiteit in crisistijd

Op 7 juni kiezen we opnieuw onze vertegenwoordigers in het Vlaams Parlement, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en het Europees Parlement. Een aantal mondiale crisissen, van het ineenstorten van de financiële markten tot het uitsterven van dieren en planten, zijn ook in Vlaanderen tastbaar. Niet alleen de banken, ook de natuur moet gered worden. De inzet van de verkiezingen en onze verwachtingen voor het beleid van de komende jaren zijn dan ook groot.

Tekst: Jos Gysels

Investeren in natuur

Als het economisch wat minder gaat, is de verleiding groot om te besparen op wat beschouwd wordt als luxe-uitgaven. Daar hoort volgens sommigen ook natuurbehoud bij. Ten onrechte, en de recente crisissen bewijzen dat. Niet alleen groene actievoerders, maar ook steeds meer gerenommeerde economen geloven dat er iets grondig mis is met de (wereldwijde) economie. De aantasting van de ecosysteemdiensten, in de vorm van uitputting van grondstoffen, klimaatwijziging, ongebreideld ruimtegebruik en achteruitgang van biodiversiteit, vormt de grootste bedreiging voor onze welvaart. Meer dan het faillissement van de banken. Als aan de natuur geraakt wordt, gaat dat onvermijdelijk ten koste gaan van een duurzame economische en sociale ontwikkeling.

De oplossing ligt voor de hand. Tereen op de natuurlijke rijkdommen levert op korte termijn misschien wel grote winsten op, maar wie ook op langere termijn zeker wil zijn van economische opbrengsten moet investeren in het behoud of herstel van de natuur en de ermee verbonden ecosysteemdiensten. Dat is wat algemeen bedoeld wordt met een ecologisch herstelbeleid of Green New Deal – naar analogie met de New Deal, het grootschalig Amerikaans relanceplan na de grote depressie in de jaren 1930. In de toekomstvisie Vlaanderen 2020 van de huidige regering is daar jammer genoeg niet veel van terug te vinden. Natuurpunt vraagt dat de volgende regering en parlement er een centraal actiepunt van maken.

actie@reactie

Plannen voor water

Tot 15 juni liggen de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas in openbaar onderzoek. Eerder werden al plannen goedgekeurd voor de bekkens en deelbekkens. De plannen moeten uitvoering geven aan de Europese Kaderrichtlijn water waarin is bepaald dat tegen 2015 alle waterlopen in een goede toestand moeten gebracht worden. Vlaanderen heeft al om uitsel gevraagd. Maar zelfs dan lijken de plannen onvoldoende om het doel te bereiken. Meer informatie op www.volvanwater.be.

Nieuw mestrapport

De mestbank maakte zijn jaarlijks mestrapport bekend. De mestbalans zou bijna in evenwicht zijn. Maar dat is nog niet af te lezen aan de kwaliteit van het grondwater.

De kwaliteit van het oppervlaktewater verbeterde licht. Op 42 % van de meetplaatsen werden te veel nitraten gemeten. En in 2008 was dat op “slechts” 37 % van de plaatsen. Het rapport is te vinden op de website van de Vlaamse Landmaatschappij www.vlm.be.

Instandhoudingsdoelstellingen in de maak

Om tegen 2010 voor alle Natura-2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen te hebben, is gestart met de opmaak van doelstellingen op Vlaams niveau. Ook werd een overleggroep in het leven geroepen met alle relevante actoren (natuurbeschermers, landbouwers, eigenaars, werkgevers, ...). Elke doelgroep zal in de loop van het jaar informatie verschaffen op maat van de eigen achterban. Raadpleeg de website van Natuurpunt voor concrete informatie. www.natuurpunt.be

actie@reactie

*De gladde slang moet niet enkel in de Habitatrichlijngesloten maar ook daarbuiten beschermd worden.
Foto: Vilda/Yves Adams*

Bosmemorandum

Bossen blijven in het biodiversiteitbeleid een speciale plaats innemen. Natuurpunt pleit voor een integratie van natuur- en bosbeleid. Dat is goed voor de natuur en goed voor het bos. De multifunctionaliteit van bos blijft als principe overeind: bossen zijn niet alleen belangrijk voor de natuur, ze moeten ook hout produceren en ruimte bieden om te spelen. Afhankelijk van de ligging, kan nu eens de ene, dan weer een andere functie van het bos benadrukt worden.

Het volgende ruimtelijk structuurplan Vlaanderen moet vertrekken van een hogere ambitie voor bosbehoud en -uitbreiding. Tegelijk moet bosuitbreiding aangemoedigd worden, door het aanpassen van wetgeving (o.m. federale pachtwet) en het vrijmaken van financiële middelen (o.m. uit het boscompensatiefonds). De aanleg van stadsrandbossen moet voorrang krijgen. Natuurpunt vraagt dat tijdens de volgende regeerperiode in elke Vlaamse stad een bosproject wordt opgestart.

Bossen horen trouwens niet alleen thuis in natuurgebieden. Economische houtteelt en korte omloophout zouden gepropageerd moeten worden in het landbouwgebied en als tijdelijke bebossing in andere harde bestemmingen zoals woon(uitbreidings)gebieden.

Naast het behoud en uitbreiding van beboste oppervlakte zal meer aandacht moeten gaan naar ecologische kwaliteit. De waarde van houtige en andere kleine landschapselementen, maar ook van kleine bosjes in het buitengebied voor het realiseren van natuurverbindingen verdienen een hogere waardering en een betere bescherming en beheer. Het behoud en de uitbreiding van bossen met natuur als hoofd-functie, moeten vooral afgestemd worden op de Europese instandhoudingsdoelstellingen.

Ruimte voor natuur

Tijdens de volgende regeerperiode moet een nieuw ruimtelijk structuurplan voor Vlaanderen opgesteld worden. Maar tegelijk moeten nog veel extra inspanningen geleverd worden om de doelstellingen van het huidige plan, dat liep tot 2007, uit te voeren. Volgens de laatste cijfers is amper een kwart van de bijkomende natuur- en bosbestemmingen effectief gerealiseerd. De oppervlakte landbouw op de gewestplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen blijft daarentegen veel groter dan gepland en nodig.

“Natuurpunt pleit voor een integratie van natuur- en bosbeleid”

De ruimtelijke ordening zal zich nog meer dan in het verleden moeten richten op zuinig ruimtegebruik. Functionele en ruimtelijke functieverweving – in planning, inrichting of beheer – zijn daarvoor essentieel. Natuurpunt vraagt dat in het volgende ruimtelijk structuurplan voldoende ruimte gereserveerd wordt voor hoogwaardige natuur. Daarnaast groeit de nood aan groene verwevingsgebieden, met stedelijke natuurgebieden en multifunctionele bossen in de buurt van de steden en woonkernen in het buitengebied. Ook voor het opvangen van de gevolgen van de klimaatwijziging is ruimte nodig (“klimaatbuffers”). Naast de afbakening van gebieden, en het versterken van verweving, moet tevens meer aandacht gaan naar landschapszorg en kleine landschapselementen (ecologische infrastructuur) en naar oeverzones en overstromingsgebieden in het kader van integraal waterbeheer.

Hoogwaardige natuur

Begin deze eeuw beloofden de Europese leiders dat ze de achteruitgang van de (Europese) biodiversiteit

*Er is nood aan multifunctionele bossen in de buurt van steden.
Foto: Staf & Josee De Roover*

*Kalkense Meersen, kansen voor grootschalige natuurontwikkeling.
Foto: Vilda/Yves Adams*

Vlaanderen en Europa

Traditioneel vallen de verkiezingen voor het Vlaams parlement en voor het Europees parlement samen. Meestal krijgen deze laatste veel minder aandacht. Ten onrechte. Het Europese beleidsniveau wordt steeds belangrijker. Dat geldt zeker voor natuur en milieu: Vogel- en Habitatrichtlijn, Nitraatrichtlijn en Kader-richtlijn Water zijn bepalend voor het Vlaamse natuurbeleid, mestbeleid en integraal waterbeleid. In een ander opzicht is Europa het enige beleidsniveau dat over de middelen beschikt om in de internationale politiek een rol te spelen. Naast klimaat is biodiversiteit een thema waarin Europa in de wereld het verschil kan maken door het goede voorbeeld te koppelen aan mondiale solidariteit.

België en Vlaanderen zijn zoals bekend geen goede Europese leerlingen als het gaat om de toepassing van regels. Er wordt vooral op gelet dat de normen niet strenger zijn dan wat Europees verplicht is ("no-gold-plating"). Verder werd meestal gewacht op een veroordeling vooraleer grondig bij te sturen, zoals recent in het mestbeleid. Hopelijk wordt het Belgische voorzitterschap in de tweede helft van 2010 aangegrepen om het radicaal over een andere boeg te gooien. Maar dit kan enkel als ook Vlaanderen de nodige inspanningen doet om niet alleen op het vlak van economie maar ook op het vlak van ecologische en sociale duurzaamheid tot de Europese topregio's te behoren.

Europees memorandum

Natuurpunt vraagt dat de EU investeert in het behoud en herstel van ecosysteemdiensten en een voortrekkersrol speelt bij de wereldwijde verduurzaming van de economie.

Natuurpunt vraagt dat de EU voor milieu, natuur en levenskwaliteit de strengste normen hanteert, meer controle krijgt op de toepassing en handhaving en geen toegevingen doet aan korte termijn economische of lokale belangen.

Natuurpunt vraagt dat de EU in 2010 bijkomende initiatieven neemt om de achteruitgang van het natuurbehoud te keren. De uitbreiding en het goed beheer van Natura 2000, het netwerk van internationaal belangrijke gebieden, is daarvoor essentieel.

Natuurpunt vraagt bijzondere aandacht voor volgende Europese dossiers en thema's: biodiversiteitsbeleid, Life+-projectsteun, hervorming landbouwbeleid, mariene zaken en visserij, klimaatverandering en bosuitbreiding en koppeling tussen natuurbehoud en ontwikkelings-samenwerking.

Natuurpunt onderschrijft als lidorganisatie van Bird-Life International de doelstellingen en voorstellen van de internationale natuur- en milieubeweging vervat in het document "Environment at the heart of Europa. An environmental roadmap for 2009-2014".

zouden stoppen tegen het jaar 2010. Dat is de 'Count-down 2010'-doelstelling. 2010 is ook op wereldvlak het jaar van de biodiversiteit. De nuchtere realiteit is dat van een trendbreuk nog steeds geen sprake is. Ook al zijn er tekenen van hoop, de algemene tendens blijft voor het overgrote deel van de biodiversiteit nog altijd negatief. Het biodiversiteitjaar kan dan ook geen eindpunt zijn, maar een nieuwe start. Nieuwe bedreigingen zoals de klimaatwijziging zullen zelfs nog grotere inspanningen vereisen om het op zich nog altijd weinig ambitieuze doel te realiseren.

“De algemene tendens is voor het overgrote deel van de biodiversiteit nog altijd negatief”

Naast de algemene belofte om de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen, moeten in 2010 voor alle Habitatrichtlijngebieden in Vlaanderen instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Habitatrichtlijngebieden zijn de speciale beschermingszones die zijn aangeduid om Europees belangrijke natuurtypes (habitats) en soorten in stand te houden. Daarvoor worden, zowel op het Vlaamse niveau als in de afzonderlijke gebieden, concrete doelstellingen vastgelegd. Daarnaast zijn er nog een aantal soorten die ook buiten de Habitatrichtlijngebieden beschermd moeten worden, zoals vleermuizen en verschillende soorten amfibieën.

Uiteraard volstaat het niet om doelstellingen te bepalen, ze moeten ook gerealiseerd worden. Natuurpunt vraagt om op die manier uiterlijk tegen 2020 onze habitats en soorten en ook de natuurlijke waterlopen en oppervlaktewaters (zoals opgelegd door de Europese Kaderrichtlijn Water) terug in een goede staat te brengen.

Natuurpunt en politiek

Natuur is een publiek goed. Voor het realiseren van onze missie richten wij ons niet alleen tot onze leden en vrijwilligers, maar ook tot de politici. Verkiezingen zijn niet alleen een belangrijk moment voor de evaluatie van het beleid, ze zijn ook een aanleiding om vooruit te kijken en ambities te formuleren. Onze algemene en thematische memoranda beschouwen wij niet als een boodschappenlijstje. Maar als een oproep en uitgestoken hand naar de toekomstige beleidsverantwoordelijken.

“Natuur is een publiek goed”

Goed besturen is doelen realiseren, rechtszekerheid bieden, samenwerking belonen en ten slotte handhaven. Natuurpunt hoopt dat de volgende regering – meer nog dan de huidige – het besturen beschouwt als een contract met de burgers. Aan het natuur- en milieuoverleg, zeker op Vlaams niveau, moet een zelfde belang gehecht worden als aan het klassieke sociaal-economisch overleg. Als representatieve organisaties het onderling eens worden, zou de overheid daar niet ongemotiveerd van mogen afwijken. We blijven ook een groot belang hechten aan adviesraden en inspraakprocessen maar stellen tegelijk vast dat deze steeds meer verwateren. De belangrijkste redenen zijn de geringe, of soms minder goed zichtbare, resultaten en de steeds hogere graad van techniciteit. Een professionele ondersteuning van vrijwilligers is dan ook meer dan essentieel voor de democratische werking. Daarnaast blijft een verdere rationalisering van de adviesraden en de hervorming en stroomlijning van de openbare onderzoeken en inspraakprocessen wenselijk.

De algemene en thematische verkiezingsmemoranda en andere nuttige documenten vind je op www.natuurpunt.be/verkiezingen.

*Ook de boommarter heeft nood aan bescherming.
Foto: Vilda/Rollin Verlinde*

Bos in volle bloei

Samen met de lente ontwaken ook de eerste bloemen. Voorzichtig steken zij hun kopjes boven om dan, geprikkeld door de eerste warme zonnestrallen, het bos om te toveren tot een kleurrijk schouwspel.

Benieuwd naar wat er in onze bossen zoal bloeit? We geven je hier enkele van de mooiste voorjaarsbloeiers mee.

Speenkruid. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

◀ ▶
Speenkruid

Bedekt met zijn gele bloemen als één van de eerste voorjaarsbloeiers grote delen van loofbossen. Opvallend zijn de broedknolletjes in de oksels van de hartvormige bladeren. Hiermee kan het speenkruid zich explosief vermeerderen.

Speenkruid. Foto: Jeroen Mentens

Bosanemoon,
foto: Vilda/Rollin Verlinde

Bosanemoon. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

◀▲ Bosanemoon

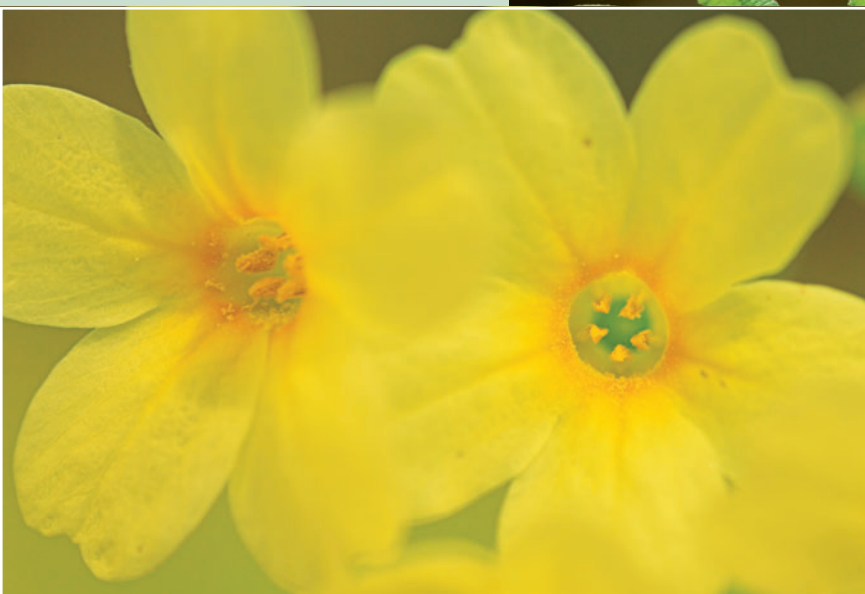
Is één van de meest karakteristieke voorjaars-bloeiers en kan makkelijk herkend worden aan de witte bloemen, die soms roze tot licht paars kunnen kleuren, en de diep ingesneden bladeren.

Slanke sleutelbloem

Vochtige loofbossen vormen de uitgelezen plek om de slanke sleutelbloem te vinden, herkenbaar aan de vrij grote, lichtgele bloemen die in schermen groeien op een lange steel. De bladeren zijn rimpelig en getand. ▼▶

Slanke sleutelbloem. Foto: Vilda/Ludo Goossens

Slanke sleutelbloem. Foto: Vilda/Yves Adams

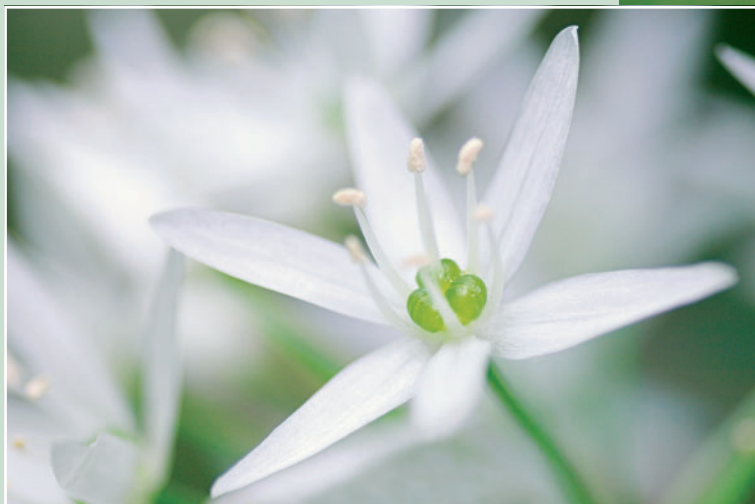
Wilde hyacint. Foto: Vilda/Yves Adams

Wilde hyacint. Foto: Vilda/Misjel Decler

◀▲ Wilde hyacint

Deze prachtige voorjaarsplant is met zijn donkerblauwe, klokvormige bloemen onmiskenbaar. De wilde hyacint kan in sommige bossen de bodem letterlijk blauw kleuren. Maar hier en daar zal je er ook een wit exemplaar tussen zien staan.

Daslook. Foto: Vilda/Yves Adams

Daslook ▲▶

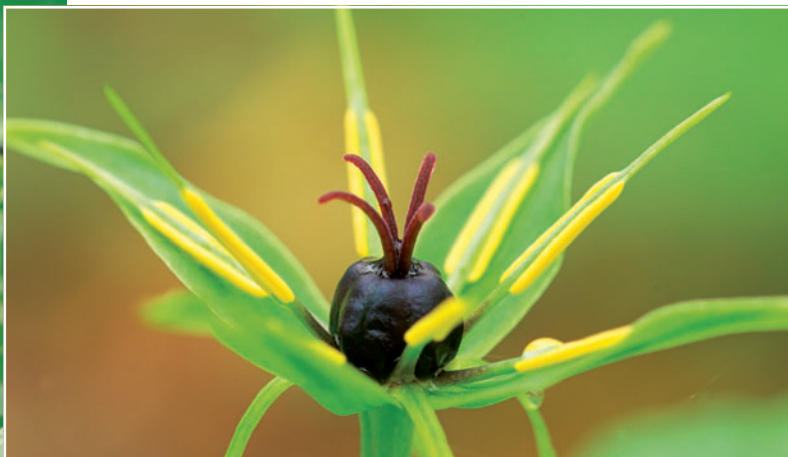
Op plaatsen waar hij voorkomt kan daslook de bodem vrijwel geheel bedekken met zijn witte bloemschermen en lancetvormige bladeren. De lucht in het bos is dan vervuld met een knoflookachtige geur. Die is afkomstig van daslook, dat al lang voor de komst van knoflook door de mens werd gegeten.

Daslook. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

Eenbes. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

Eenbes. Foto: Vilda/Yves Adams

◀▶ Eenbes

De eenbes is makkelijk herkenbaar aan de vier brede langwerpige bladeren die in een krans staan. In het midden van de krans verschijnt in april-mei één merkwaardige, groen gekleurde bloem. Na de bloei verschijnt er een fraaie, donkerblauwe bes die giftig is.

Wilde hyacint en daslook in het Hallerbos. Foto: Vilda/Yves Adams

Zingen voor Natuurpunt

In het liedjesprogramma 'Steracteur sterartiest' zamelde actrice en musicalster Ann Van den Broeck geld in voor Natuurpunt met haar betoverende stem. Waarom koos Ann Natuurpunt uit als goede doel? En zet ze zich ook in het dagelijkse leven in voor de natuur?

Tekst & foto's: Karolien Van de Velde

Toen de makers van het Eén-programma 'Steracteur sterartiest' aan Ann vroegen om een goed doel te kiezen, moest ze niet lang nadenken. "De keuze lag voor de hand. Ik ben samen met mijn vriend al bijna twee jaar lid van Natuurpunt. Bovendien brengen we veel tijd door in de natuur. Als ik het heel druk heb, snak ik naar een wandeling. Dat brengt me tot rust, maar geeft me ook veel energie. Ook de mooie landschappen die je ziet tijdens het wandelen, zijn altijd een verademing. De natuur maakt gewoon een groot deel uit van wie ik ben en hoe ik wil leven."

Ann Van Den Broeck

Dat Ann oprecht begaan is met de natuur, merk ik als ze haar bezorgdheid uit over de vele mooie plekjes die verdwijnen. "Als ik op de autosnelweg rijd, denk ik soms: wat moet het hier vroeger mooi geweest zijn. Er verdwijnt zoveel! Alles wordt opgedeeld door auto-wegen of wordt verkaveld. Dat vind ik echt erg. Ik ben bang dat er uiteindelijk nog weinig overblijft. Vandaar dat ik het heel tof vind dat Natuurpunt stukjes grond koopt om ze te beschermen."

"De natuur maakt gewoon een groot deel uit van wie ik ben en hoe ik wil leven"

Als Ann me haar tuin toont, merk ik dat ze zelf ook inspanningen doet om de natuur te beschermen. "De meeste mensen willen wel meer groen, maar als de gemeente dan bomen in hun straat wil zetten, protesteren ze. Zo probeer ik niet te denken. We plantten in onze tuin een mispel en veldesdoorn en kozen voor inheemse struiken en bloemen. Voor de vogels installeerden we een voedertafel en hingen we vetbolletjes op. Echt leuk dat je ze zo beter kan observeren. We voorzien ook plekjes in de tuin waar we wat gras of takjes smijten zodat dieren zich erin kunnen nestelen. En we zorgen ervoor dat er doorgangen zijn in onze tuin zodat dieren makkelijker in andere tuinen kunnen geraken. Proper afgemaaid gras daar ben ik niet zo voor. Een beetje wilde natuur mag wel voor mij. Als iedereen zijn tuin wat natuurvriendelijker zou inrichten, zouden we volgens mij al een grote stap vooruit zetten."

Ecologische ramp versus financiële crisis

Ann's liefde voor de natuur is vooral de laatste jaren gegroeid. Haar vriend speelde daarin een sleutelrol. "Mijn vriend weet veel over natuur en dankzij hem leer ik veel bij. Ik vind het leuk als hij me tijdens een

Ann Van Den Broeck

wandeling op dingen wijst en zo mijn verwondering voor de natuur nog vergroot. Milieubewust leven is voor mij intussen evident, maar je merkt dat dat nog lang niet voor iedereen zo is. Zo waren veel mensen onder de indruk van de film 'An Inconvenient Truth', die Al Gore in 2006 uitbracht. Mij verbaasde de inhoud van de film niet. Als je bewust met de natuur omgaat, weet je zo'n dingen gewoon al."

"Er verdwijnt zoveel! Vandaar dat ik het heel tof vind dat Natuurpunt stukjes grond koopt om ze te beschermen"

Toch vreest Ann dat veel mensen nog niet beseffen hoe prangend de situatie is: "Ik heb bedenkingen bij de mediaheisa rond de huidige financiële crisis. Natuurlijk is de economische crisis een ramp, maar mensen vergeten dat er ook een ecologische crisis aan de gang is die veel groter zal zijn dan de financiële crisis. Maar dat voelen de mensen natuurlijk niet in hun portemonnee. Ik weet niet hoe je mensen dat duidelijk kan maken. Ik denk dat we ze misschien gewoon voor voldongen feiten moeten plaatsen. Bijvoorbeeld voor wat betreft het rijden op milieuvriendelijke brandstoffen. We moeten gewoon zeggen: er is geen benzine of diesel meer beschikbaar. Dan hebben mensen geen keuze meer. Maar dat gaat natuurlijk niet zomaar."

Ster aan de musicalhemel

Ann is vooral bekend van haar rol in de ziekenhuisserie 'Spoed', maar eigenlijk is musical haar grote passie. "Ik vind het leuk om dingen te combineren. Van zingen in

grote musicals tot acteren voor televisie. Maar zonder muziek zou ik sowieso niet kunnen leven. 22 maart begin ik met de musical 'Elisabeth', die het verhaal vertelt van keizerin Sissi. Dat is echt een droomrol."

Als ik hoor hoeveel zangervaring Ann al heeft, vraag ik me af hoe ze bij 'Steracteur sterartiest' is beland. In het Eén-programma passeren toch vooral minder ervaren zangers en zangeressen de revue. "Bijna alle deelnemers hebben wel enige zangervaring, maar niet van iedereen is dat bekend. Van mij verwachten ze dat ik een nieuw genre leer zingen. Zo test ik de grenzen van mijn mogelijkheden. Tegelijk leren mensen die mij alleen kennen als Iris uit 'Spoed' me nu ook als zangeres kennen."

"We plantten in onze tuin een mispel en veldesdoorn en kozen voor inheemse struiken en bloemen"

Bij het ter perse gaan van Natuur.blad was nog niet bekend of Ann de finale zou halen en eventueel de nieuwe 'Steracteur sterartiest' zou worden. Zelf gelooft ze alvast in haar kansen. "Ik weet wat ik vocaal aankan. Ik zal niet gauw een nummer zingen dat echt buiten mijn mogelijkheden ligt. Ik hoop ook dat ik elke keer iets anders kan laten zien. Voor mij is dat ook 'Steracteur sterartiest': je veelzijdigheid tonen. Ik ga gewoon mijn best doen en heel veel geld inzamelen voor Natuurpunt. Ik vind ook dat Natuurpunt goed bij mij past. Dat maakt het zo leuk om Natuurpunt te helpen, met iets wat ik graag doe: zingen."

Wil je **echt** genieten van de zon deze zomer?

Plaats dan nu zonnepanelen op je dak voor elektriciteit of warm water.

Linea Trovata Sun Tec biedt de leden van Natuurpunt

perfecte service

top-kwaliteit

een gift voor Natuurpunt

zeer scherpe prijs

Vraag vrijblijvend een offerte op www.natuurpunt.be/zonnen of 0478-95 71 70

Linea Trovata **natuurpunt**
natuur voor iedereen

Zonnen voor meer natuur

goed voor jou

goed voor de natuur

goed voor het klimaat

silka

Blauwe planeet in goed gezelschap

Silka, de favoriete bouwsteen van Moeder Aarde.

Silka-blokken zijn uiterst milieuvriendelijke bouwstenen. Ze zijn gemaakt van natuurlijke en onuitputtelijke grondstoffen, de productie ervan vraagt weinig energie en het afval is 100% recycleerbaar. Goed voor Moeder Aarde dus. Maar ook u vaart er wel bij. Hun geluidsisolerende eigenschappen zijn optimaal, hun vocht- en klimaatregulerend vermogen is opmerkelijk. Dat zorgt niet alleen voor een gezond en aangenaam leefklimaat in huis maar ook voor een lagere energiefactuur. Kortom, op Silka-blokken kunt u bouwen. Ook letterlijk. Dankzij hun grote draagkracht zijn ze geschikt voor alle toepassingen. Van in de kelder tot op de hoogste verdiepingen. Als u meer inlichtingen wenst over dit opmerkelijk ecologisch bouw materiaal, stuur ons dan onderstaande bon terug of neem een kijkje op www.xella.be.

Xella BE nv/sa Kruibeeksesteenweg 24 • 2070 Burcht
Tel: 03/250.47.00 • Fax: 03/250.47.06
silicaat-be@xella.com • www.xella.be

Provamel Bio Soya Yofu: Heerlijk fruitig!

Provamel Bio Soya Yofu – hét alternatief voor zuivelyoghurt – is een verrukkelijk smeuge en fruitige delicatessen. De nieuwe yofu variëteit zal u zeker kunnen bekoren met zijn frisse en subtiële smaak van limoen en melisse. Binnenkort verkrijgbaar in uw natuurvoedingswinkel. Meer info op www.provamel.com

PROVAMEL. LOVE YOUR FUTURE

**Ontdek de vele voordelen
die Bio Shop u biedt**

BON

**Dubbele punten op
uw Bio Shop kaart**

Geldig t/m 30 april 2009 • Niet cumuleerbaar met andere acties.

vindt u in:

Antwerpen - Borgerhout - Bornem - Brussel - Deinze - Evergem
Gent - Hamme - Hasselt - Lier - Merchtem - Merksem - Neerpelt
Ninove - Oostende - Oudenaarde - Schilde - Sint-Amandsberg
Sint-Niklaas - Stekene - Turnhout - Wilrijk

Voor het juiste adres in uw buurt tel: 09 229 36 78

www.bioshop.be

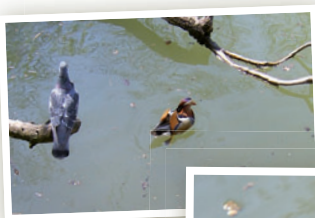
BETER DAN HET BLOTE OOG

SNAP SHOT ADAPTER – VERDER FOTOGRAFEREN

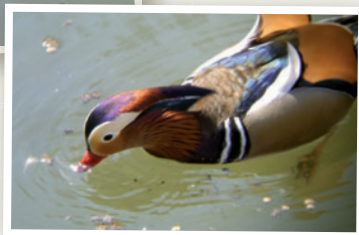
Met de Snap Shot Adapter lukken ook op grote afstanden snapshots van opmerkelijke kwaliteit. De geraffineerde ring verbindt uw SWAROVSKI OPTIK verrekijker van de EL- of SLC-serie direct met uw digitale camera en verandert de kijker zo in een foto-objectief. Leg nooit meer terugkerende ogenblikken eenvoudig vast!

ONGECOMPLICEERD
Eenvoudig op uw EL of SLC
steken en fotograferen

Zonder EL-/SLC-verrekijker

Met EL-/SLC-verrekijker en
Snap Shot Adapter

STANDAARD TOEBEHOREN
Behoort tot de leveromvang van
elke EL- en SLC-verrekijker

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM
SWAROVSKI OPTIK BENELUX
Verwelkomingsstraat 17, B-1070 Brussel
Tel. 02/556 01 60, Fax 02/556 01 69
info@swarovskioptik.be

DEELNEMEN EN WINNEN!
INFORMEER U NU:
WWW.DIGISCOPEOFTHEYEAR.BE

SWAROVSKI
OPTIK

**Uitneembaar
katern!**

Het Raspaillebos

Foto: Frans Dejonghe

Het Raspaillebos is een sprookjesachtig stukje Vlaanderen, op de flanken van de Bosberg, de laatste bult in de Ronde. Het gebied heeft alles wat je maar kan wensen: bos en een weids landschap, stilte en het gezang van vogels, pittoreske kapelletjes en tapijten van wilde bloemen.

Midden in het stiltegebied Dender-Mark, het eerste van zijn soort in Vlaanderen, ligt het Raspaillebos, verspreid over de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, in de gemeenten Galmaarden en Geraardsbergen. Ecologisch scoort het Raspaillebos hoge ogen. Naast de uitbundige voorjaarsflora kan het gebied uitpakken met rode lijstsoorten zoals de geelgors, de sleedoornpage en de vuursalamander. Wegens zijn natuurwetenschappelijke en esthetische waarde is het sinds 1980 geklasseerd als Landschap. Bovendien ligt het bos en een deel van zijn omgeving in Natura 2000-gebied. In de periode 2001-2006 liep er een Europees Life-project.

Tekst: Liesbet Cleynhens

Je kan wandelen tussen glooiende weiden en oude knotwilgenrijen. Foto: Koen Steenhoudt

Sleedoornpage. Foto: Jeroen Mentens

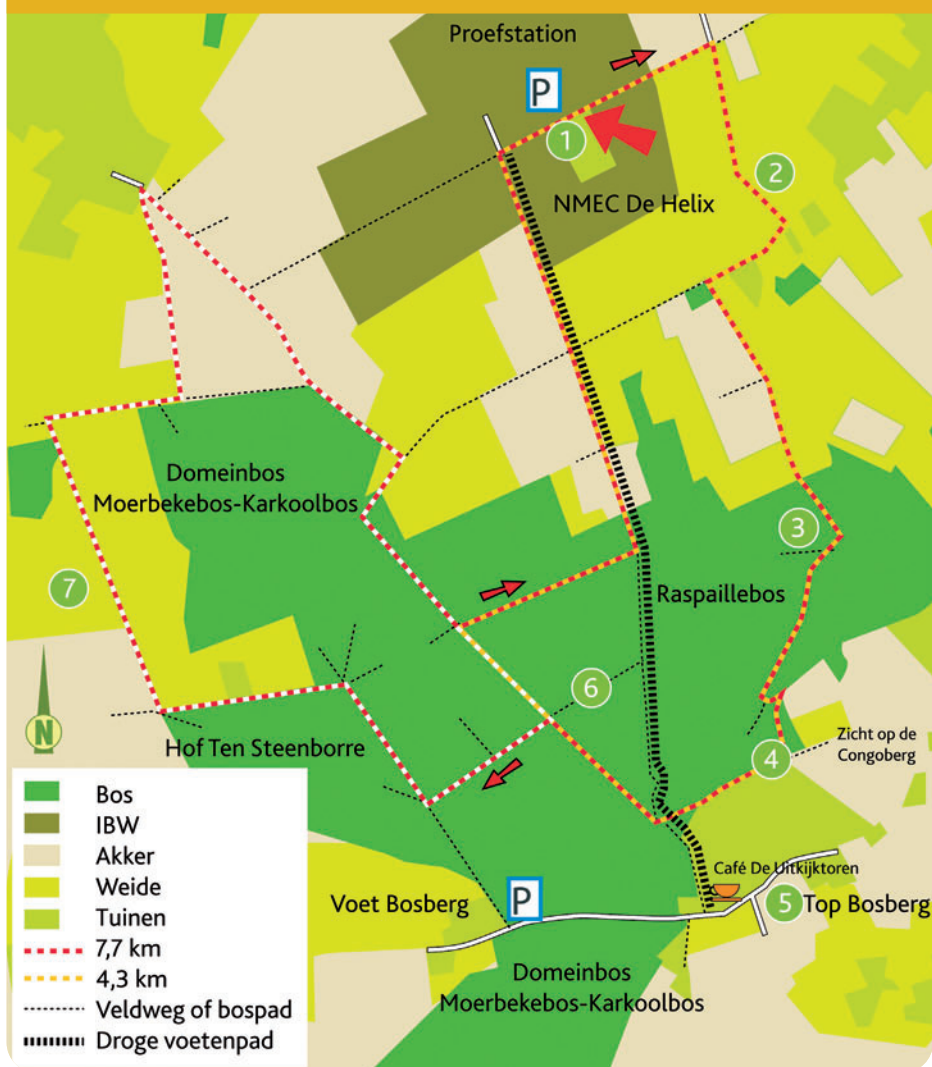
Bos van boevenbendes

Legendarische avonturen speelden zich hier af. Tijdens de Gentse opstanden tegen Keizer Karel in de zestiende

eeuw, verscholen vluchtelingen zich hier. In de achttiende eeuw was het gebied het hoofdkwartier van de benede van Jan de Lichte. Deze schelm,

door Louis Paul Boon geïdealiseerd als een Vlaamse Robin Hood, verenigde duizenden dieven, landlopers en bedelaars tot een waar leger. Hij plunderde kastelen en postkoetsen en verdeelde een ruim deel van de buit onder de armen. Volgens sommige bronnen heeft het bos aan deze boevenverhalen zijn naam te danken. De woorden 'raspeel', 'rapaille' en 'raplage' verwijzen allen naar 'gespuis'. Het Picardische 'raspe', dat een synoniem is voor hakhout, lijkt echter een plausibelere etymologische verklaring. De hakhoutcultuur wordt er immers al eeuwen beoefend.

Overzichtsplan

① De Helix

De Helix is een Vlaams natuur- en milieueducatief centrum, dat elke schooldag groepen kinderen ontvangt. Jammer genoeg is de Helix slechts zelden open in het weekend. De educatieve tuin met waterzuivering en een hoekje voor bijen zijn zeker een bezoek waard. Naast de Helix ligt een internationaal bekende proeftuin voor de bosbouw, waar het Agentschap voor Natuur en Bos standplaatsgeschiktheid, ziektebestendigheid en snelgroei, van vooral populieren, test. In De Helix verblijft een bijzondere gast: een kerkuil.

② Weids landschap met knotwilgen

Het landschap, zo ongeschonden dat je je niet in Vlaanderen waant, ontplooit zich hier in al zijn pracht. Geniet van de glooiende weiden, oude knotwilgenrijen en prachtige vergezichten over de Dender- en Markvallei. Struc-

tuurelementen als hagen, houtkanten, bronbeken en holle wegen sieren de bloemrijke permanente graslanden. Bronbeekvalleien, taluds en graften zorgen voor nog meer afwisseling in het reliëf. Al deze glooiingen zijn een streling voor het oog.

Maar ook dieren houden van dit weidse landschap. De ransuil en de steenuil broeden in de knotwilgen. De zeldzame geelgors, die het in Vlaanderen slecht doet, houdt hier stand. Sleedoornpage komt voor op de vele struwelen in de weiden rond het bos. Deze bijzondere vlinder legt zijn eitjes, minuscule witte bolletjes, op de takken van de jonge sleedoorn.

③ Kleurrijk Kolenwoud

Het Raspaillebos behoorde ooit tot een woud dat de Romeinen 'Arduenna' en de Franken 'Kolenwoud' noemden. Deze naam stamt uit de ijzertijd, toen er massaal houtskool werd gebrand voor de ijzerproductie. Het bestond uit grote bosgebieden die door kleinere bosjes en struweelrijk grasland (wastine) met elkaar waren verbonden. Ook andere

grote complexen zoals het Zoniënwoud maakten deel uit van dit Kolenwoud. In de veldwegen buiten het bos groeien nu nog bosplanten zoals varens en daslook, die herinneren aan het vroegere bos. In de tijd van Ferraris was het bos immers drie keer zo groot als nu.

Zoals alle oude bossen kent het Raspaillebos een uitbundige voorjaarsflora. Het kleurenfestijn bereikt zijn hoogtepunt eind april. Waar kwelwater opwelt, groeien zeldzaamheden als de goudveil en de reuzepaardenstaart, een levend fossiel die behoort tot een plantenfamilie die ten tijde van de dinosaurussen de aarde bedekte. De beekoevers zijn in het voorjaar kleurige linten van de dotterbloem, de pinksterbloem en de slanke sleutelbloem. De wilde narcis, de wilde hyacint, de bosanemoon en het daslook vormen tapijten van geel, blauw en wit. Waar de traditionele hakhoutcultuur werd gehandhaafd, groeien orchideeën en de eenbes. En zelfs het lelietje-der-dalen behoort tot de wilde flora van het bos.

④ Amfitheater

Op de rand van de steile helling kijk je in een hoefijzervormig amfitheater. Dit geologisch verschijnsel, typisch voor de Vlaamse Ardennen, doet zich hier op grote schaal voor. Een pak met water verzadigd zand schoof weg op de onderliggende kleilaag, waardoor dit natuurlijk amfitheater ontstond. Overal op de helling sijpelt kalkrijk water uit de bodem en er ontspringen drie bronbeken. Loop waar het pad naar rechts gaat, bijna op de top, even naar links het bos uit, voor een blik op de volgende heuvel: de Congoberg. Bij helder weer kan je hier de mast van Sint-Pieters-Leeuw, de koeltoren van Drogenbos en de flatgebouwen van Brussel zien. 'Congo' verwijst naar de schamele hutjes van de mensen die zich zwart werkten in de mijnen in Henegouwen.

⑤ De Bosberg

De Bosberg vormt de waterscheidingslijn tussen de Dender en de Mark. Wat zich hier enkele miljoenen jaren gele-

*"Het landschap,
zo ongeschonden dat je je niet
in Vlaanderen waant, ontplooit
zich hier in al zijn pracht"*

Wandelen tussen een zee van daslook.
Foto: Koen Steenhoudt

In het voorjaar vind je hier de wilde narcis. Foto: Jeroen Mentens

Een weids landschap. Foto: Koen Steenhoudt

“Het creëren van open plekken in het bos is een van de doelstellingen van het natuurbeheer”

den afspeelde, is een boeiend verhaal. Een vroegere zee vormde een rij zandbanken van Zuid-West-Vlaanderen tot het Hageland en Haspengouw. De Bosberg is één van deze getuigenheuvels.

De beboste hellingen tussen de Mark en de Dender zijn een belangrijk richtpunt voor tienduizenden vogels op hun trek naar het zuiden. De uitzonderlijke roofvogelpopulatie wijst op een gezonde voedselpyramide in het bos. Aan de grindweg kan je even het pad verlaten en naar de top van de Bosberg klimmen, meteen ook de locatie van café de Uitkijktoren.

In de zeventiende eeuw vereerden bedevaarders massaal een Mariabeeld aan de voet van de Bosberg. De Kerk vestigde er een Dominicanenklooster. De kapel die er nu nog staat, deed dienst als voorportaal en is het enige overblijfsel van het klooster. Ze werd in 1997 gerestaureerd.

⑥ Dreef

Het creëren van open plekken in het bos is een van de doelstellingen van het natuurbeheer in het Raspaillebos. Waar meer licht is, krijgen allerlei wilde bloemen meer kansen en met hen

ook een heleboel dieren, zoals bv. vlinders. In deze grazige dreef zoeken

vlinders, waaronder de kleine ijsvogelvlinder, windstille en zonnige plekkjes op. Hakhoutbeheer is het middel om deze open plekken te verkrijgen. Altijd gedacht dat bomen doodgaan als je ze omhakt? Dan heb je het mis. Elke 7 à 10 jaar worden de bomen hier omgehakt. Nieuwe scheuten kiemen op de overblijvende stronken, die worden groot, waarna de cyclus opnieuw kan beginnen. Als tweede belangrijke beheermaatregel verwijderen we de invasieve exoten uit het gebied. Deze soorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik...) verdringen de inheemse soorten.

⑦ Kouters en kerken

De heuvel links is de Grote Molenberg, een uitloper van de Oudenberg. Deze is beter bekend als de Muur van Geraardsbergen. Hier speelt ook de Kerkelingenstoet zich af. Het landschap heeft een hoog pittoresk gehalte. Het kerkje van Onkerzele prijkt tegen de heuvel. Je maakt hier een mooie tocht door de kouters (lemige akkers) tot je weer bij de Helix bent. Let bij het naar huis rijden zeker op de oude klompenmakerij in Grimminge, familie van de conservator van het gebied!

Praktisch

Startplaats

Natuur- en milieueducatief centrum De Helix, Hoogvorst 2, Grimminge

Bereikbaarheid

Met het openbaar vervoer naar het Raspaillebos is een hele trip. Vanaf het station van Geraardsbergen of Zandbergen kan je bus 76 nemen naar halte Hoogvorst, op ca. 1,5 km afstand van de Helix. Vlakbij de Helix is ook een belbushalte, vooraf reserveren: 09-210 94 94.

Bewegwijzerde Routes

Rode wandeling: 7,7 km

Gele wandeling: 4,3 km

Toegankelijkheid

In alle periodes is stevig schoeisel noodzakelijk. In regenperiodes zijn laarzen een absolute noodzaak. De hellingen zijn dan erg modderig. Om die reden zijn de paden ook niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen. De grindweg tussen de Helix en de Bosberg is het droogste pad in het gebied.

Extra

Het Raspaillebos sluit in alle richtingen aan op een netwerk van in totaal 15 km openbare bos- en veldwegen. Er zijn verbindingspaden met het Kluysbos en de Markvallei – waar Natuurpunt gebieden beheert – en met het Provinciaal domein De Gavers.

Info: Koen Steenhoudt, 054-58 67 58, k.steenhoudt@belgacom.net

Wij brengen u het dichtst bij de natuur

Tierra Natuurreizen • Heidebergstraat 311, B-3010 Leuven
Tel: +32(0)16/25 56 16 • **Fax:** +32(0)16/64 99 95
E-mail: info@tierra.be • **Website:** www.tierra.be
Lic. A 5969

15 JAAR
TIERRA
NATUURREIZEN

Voor meer info over ons reisaanbod, surf naar: www.tierra.be

NATUURPUNT-REIZEN

EXTREMADURA:

- 2 tot 10 mei 2009
- **Reisleider:** Ignace Ledegen
- **Prijs:** 1.295 €

ESTLAND:

- 23 tot 31 mei 2009
- **Reisleider:** Ignace Ledegen
- **Prijs:** 1.375 €

IJSLAND:

- 13 tot 23 juni 2009
- **Reisleider:** Walter Roggeman
- **Prijs:** 2.875 €

BULGARIJE:

- 16 tot 24 mei 2009
- **Reisleider:** Hendrik D'Hertefelt
- **Prijs:** 1.315 €

SERVIË:

- 6 tot 14 juni 2009
- **Reisleider:** Hendrik D'Hertefelt
- **Prijs:** 1.315 €

SCHOTLAND:

- 1 tot 11 juli 2009
- **Reisleider:** Jef Leestmans
- **Prijs:** 1.350 €

ROEMENIË:

- 19 tot 27 september 2009
- **Reisleider:** Hendrik D'Hertefelt
- **Prijs:** 1.295 €

SENEGAMBIA:

- 31 oktober tot 15 november 2009
- **Reisleider:** Hendrik D'Hertefelt
- **Prijs:** 2.625 € (o.v.)

HONGARIJE:

- Oktober 2009
- **Reisleider:** Hendrik D'Hertefelt
- **Prijs:** nog niet bekend

OOK IN ONS AANBOD

Meer vogelreizen, Europese en verre begeleide rondreizen, fotografie-reizen, expeditie-cruises, ecovolunteerprojecten, individuele reizen à la carte.

INDIVIDUELE WANDELVAKANTIES MET BAGAGEVERVOER

Corsica, Luberon, Ardèche, Ebro-delta, Spaanse Pyreneeën, ezeltjeswandeling voor gezinnen Roemenië, ...

KENNISMAKINGSWEEKENDS

BEVERS:

- 16 en 17 mei 2009

HERTENBRONST:

- 3 en 4 oktober 2009

- **Reisleider:** Jorn Van den Bogaert
- **Prijs:** 99 €

EXTRA VOORDEEL NATUURPUNTLEDEN

5 % korting op alle
VOS-fietsvakanties!

**VRAAG ONZE
NIEUWE BROCHURE
2009 AAN!**

Alles voor de ecologische tuin

Kwekerij van

- inheemse wilde planten
- kruiden en medicinale planten
- inheemse haagplanten en oude fruitboomrassen

Bloemenweidemengels en 'Schwegler'nestkasten

Biologische zaden en plantgoed voor de moestuin

U kan onze catalogus bekomen mits toezending van 5 standaardpostzegels.

Ecoflora, Ninoofsesteenweg 671, 1500 Halle
Tel. 02 361 77 61 info@ecoflora.be
www.ecoflora.be

**Natuur- en milieubeheer
Studeren in de Kempen**

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPEN

**CAMPUS
Geel**

- **BACHELOR in AGRO- en BIOTECHNOLOGIE**
Biotechniek en milieubeheer
- **BACHELOR in CHEMIE**
Milieuzorg
- **MASTER in BIOWETENSCHAPPEN**
Natuur en milieu

➤ **INFODAGEN 2009**
za 21 maart
wo 01 juli
za 29 augustus

➤ **OPENDEURDAG 2009**
zo 26 april

Kleinhoefstraat 4 - 2440 Geel
014 56 23 10 - info@khk.be

www.khk.be

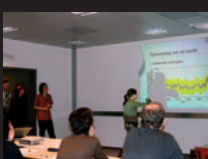
ASSOCIATIE KULLEVEN

**ERASMUS
HOOGESCHOOL
BRUSSEL**

de natuur, het milieu... je passie en waarom niet je beroep?

bachelor milieuzorg, een vaste waarde sinds meer dan 25 jaar!

Je bent later actief in waterzuivering, bodemsanering, verwerking en recyclage van afval, rationeel energieverbruik, natuurbeheer of ecomanagement ...

Tegelijk met het bachelordiploma haal je ook het getuigschrift milieucoördinator.

Je kan doorstromen naar een masterdiploma in de biologie, specialisatie milieuzorg.

Kom naar een infodag op Campus Jette of bezoek de website www.erasmushogeschool.be

De mening van onze studenten:

- 'een goed uitgebalanceerd evenwicht tussen theorie en praktijk...'
- 'enkel bekwame, wetenschappelijk goed opgeleide mensen kunnen de milieuproblemen met kennis van zaken aanpakken...'

ECOLOGISCH ÉN GEZOND (VER)BOUWEN ?

Alles wat u nodig hebt voor nieuwbouw, verbouwing en decoratie !
25 jaar ervaring in duurzame, natuurlijke en betaalbare oplossingen.
Gezond voor u en voor het milieu. Bezoek onze toonzaal waar bio-ecologisch bouwen tot in de kleinste details wordt gedemonstreerd.

onderdakplaten, gevelplanken, natuurpleisters en mortels, kallei, cellulose-, houtwol- en vlasisolatie, houten vloeren, tadelakt, leemproducten, natuurverf, hout-behandeling, meubelplaten, ...

KMO Kwikaard 108
2980 Sint-Antonius Zoersel
Tel 03 384 19 07
Fax 03 385 08 41
info@ecologischbouwen.be

ECOMAT

www.ecologischbouwen.be

Natuur.winkel

Kite Petrel, de nieuwe verrekijker van Natuurpunt

© Vilda

10%
korting voor
leden van
natuurpunt

Ledenprijs: € 355,50
(incl. BTW)

Bij aankoop van een
Kite-verrekijker of -telescoop

1 gratis loop

Kite Doublet (waarde € 20)

Actie geldig tot 31/05/2009

!! Prijsverhoging vanaf 01/06/2009

Natuur.winkel
Stationstraat 40
2800 Mechelen
www.natuurpunt.be/winkel
winkel@natuurpunt.be • 015-43 16 88

Natuurpunt-optiekshop
Pieter De Conincklaan 108 • 8200 Brugge
son@deputter.com • 050-31 50 01

Vivara

Specialist in natuurbeschermingsproducten zoals
vogelvoer, voederhuisjes en nestkasten

Aanbieding

voederhuis Jupiter inclusief 1 kg premium pinda's
van € 17,98 voor € 14,99 (excl. € 4,99 verzendkosten)
bestelnummer 98137

Bel nu 02-640.00.28 om dit pakket te bestellen
of om onze gratis folder aan te vragen.

Kijk ook eens op www.vivara.be voor meer informatie.

AANBIEDING
VOOR
€14,99

Zwaluw zkt zomer- verblijf

De zwaluw is al sinds de middeleeuwen een veelbesproken vogel. De vraag waar de boeren-zwaluw in de winter verbleef, zorgde voor grote discussies in de middeleeuwse ornithologische wereld.

Tekst: Gerald Driessens. Foto's: Raymond de Smet

Hoewel sommige schrijvers meldden dat zwaluwen naar warmere oorden trokken zodra de winter aanbrak, deed het hardnekkige gerucht de ronde dat zwaluwen in de winter op de bodem van een meer doorbrachten. Ooggetuigen verklaarden dat ze zagen hoe zwaluwen samen met vissen in netten uit het meer werden gehaald en bij een vuur weer tot leven werden gewekt. Zelfs lang nadat men er van overtuigd was dat andere vogelsoorten inderdaad naar andere streken trokken, bleef er twijfel bestaan over zwaluwen en gierzwaluwen. Er leek genoeg bewijs te zijn voor een winterslaaptheorie. Pas in het begin van de 19de eeuw bleef er van de grote controverse tussen een winterslaap en een vogeltrek niets meer over. Zwaluwen, zo werd besloten, zijn trekvogels en brengen de winters elk jaar in dezelfde streken door. Twee jaar na deze uitspraak waren alle verwijzingen naar een winterslaap bij zwaluwen uit de vogelboeken verdwenen⁽¹⁾.

Ook vandaag krijgen zwaluwen nog mythische eigenschappen toegedicht. Zwaluwen brengen geluk want daar waar de zwaluw zijn nest bouwt, zal er voorspoed heersen. Spijtig genoeg hebben onze zwaluwsoorten huisvestingsproblemen. Dat betekent niet alleen minder voorspoed voor de eigenaars van het huis of de stal, maar vooral ook minder geluk voor de zwaluwen zelf en... meer insecten.

Zwaluwen in nood

Waarom hebben zwaluwen het zo moeilijk? De boeren-zwaluw heeft behoefte aan stallen die voortdurend toegankelijk zijn en waar voldoende insecten zitten. Moderne stallen worden vaak netjes afgesloten en laten dus geen ruimte meer voor de boeren-zwaluw. Huis-zwaluwen maken hun nest het liefst aan dakgoten van huizen vast. Deze mogen niet te glad zijn en er moet modder in de buurt beschikbaar zijn. Moderne plas-

tieken dakgoten zijn te glad en modderpoelen vind je ook niet overal. Oeverzwaluwen graven hun nesten in steile, zanderige oevers, het ontbreken of vernielen van geschikte broedwanden is een groot probleem.

Uit een onderzoek in 2000-2002, naar aanleiding van de Atlas van de Vlaamse Broedvogels, bleek dat er toen nog zo'n 8.000 à 11.000 koppels huiszwaluwen waren. Dat was een afname van 75% sinds de jaren zeventig. In hetzelfde jaar schatte men de populatie boerenzwaluwen op 20.000 à 30.000 broedparen tegenover 100.000-200.000 in de jaren zeventig. Nu, 7 jaar later, wil Natuurpunt opnieuw een onderzoek doen naar de spreiding en aantallen van broedende zwaluwen. Daarom organiseren we op 30 & 31 mei een zwaluwtelling. We willen weten hoe het gesteld is met de zwaluwen in Vlaanderen én het grote publiek informeren over deze vogelsoort. Hiervoor gaan we zowel bezette als niet bezette zwaluwnesten in kaart brengen. Natuurlijk moet je daarvoor wel de nesten kunnen herkennen, en liefst ook nog de vogels zelf.

"Zwaluwen brengen geluk"

We spreken over drie soorten zwaluwen en twee daarvan gaan we in kaart brengen: de boeren-zwaluw en de huiszwaluw. De oeverzwaluw vraagt een heel andere aanpak en wordt al lange tijd nauwgezet opgevolgd. Omdat zwaluwen bijzonder honkvast zijn, kunnen we aan de hand van regelmatige inventarisaties een erg betrouwbaar beeld krijgen van de veranderingen in populatiespreiding en -dichtheid.

1 2

1 Boerenzwaluw. 2 Huiswaluw. 3 Nest van de huiswaluw.

Boerenzwaluw

De boerenzwaluw is van uitzicht de bekendste: glanzend blauwzwart van boven, een diep gevorkte staart en een rood keeltje. Je ziet ze op het platteland vaak kwetterend zingen op een elektriciteitsdraad. Ze maken hun nest tegen een verticale muur of steunbalk, vaak vanaf een steun zoals een lamp of een nagel. Het nest wordt niet tot tegen het plafond gebouwd en bestaat uit een modderkuipje dat bekleed wordt met stro en veertjes. Vrijwel zonder uitzondering bouwen ze hun nest binnen in een gebouw zoals een stal, schuur, garage, serre,...

“Spijtig genoeg hebben onze zwaluwsoorten huisvestingsproblemen”

Huiswaluw

Huiszwaluwen zijn bovenaan zwart en onderaan wit. Erg opvallend is de witte stuit (bovenop het lichaam tussen vleugels en staart). De staart is iets minder diep gevorkt. Ze bouwen het typische en best gekende zwaluwnest: een halfronde kom van modderballetjes, meestal onder een dakgoot of onder een brug. Tegen de bovenrand bevindt zich een kleine, halfronde invliegopening. Meestal broedt de huiswaluw dus buitenshuis of onder een inrijpoort, maar heel af en toe worden ook broedkolonies binnen in een schuur aangetroffen.

Een gierzwaluw is geen zwaluw

De gierzwaluw doet niet mee in dit project. Eerst en vooral is het geen échte zwaluw. Zwaluwen zijn immers zangvogels, maar de gierzwaluw is meer verwant aan de kolibrie. Verder is het vaststellen van nestplaatsen van gierzwaluwen een tijdrovend en moeilijk werkje. Natuurpunt heeft een Gierzwaluwwerkgroep die al veel inspanningen levert om deze soort te helpen,

want ook zij hebben het moeilijk. Lees meer daarover op www.natuurpunt.be/gierzwaluw.

Tel mee!

Wie meer wil weten over zwaluwen of deel wil nemen aan de telling op 30 & 31 mei, vindt alle nodige informatie in de folder bij dit nummer van Natuur.blad. Je kan ook terecht op www.natuurpunt.be/zwaluwtelling

⁽¹⁾ Birkhead Tim, *De wijsheid van vogels. Een geïllustreerde geschiedenis van de ornithologie*. Dit boek is verkrijgbaar in de Natuur.winkel.

Met de energieke steun van **Electrabel**
GDF SUEZ

Alle hens aan dek!

Week van de Aarde • 19-26 april 2009

Biodiversiteit is de afkorting van 'biologische diversiteit' en staat voor de verscheidenheid aan levensvormen en ecosystemen. Het gaat om de natuur in al haar rijkdom. Tijdens de Week van de Aarde staat biodiversiteit centraal op heel wat activiteiten. Te beginnen bij de startdag in en rond de Kalkense Meersen, aan de Schelde tussen Gent en Dendermonde. Allen daarheen.

Tekst: Miguel Surmont, Steven Vanholme

Biodiversiteit is leven

'Alle hens aan dek voor een rijke natuur', zo luidt de slogan voor deze Week van de Aarde. Waarom is het alle hens aan dek? Omdat het absoluut niet goed gaat met onze biodiversiteit. Niet alleen sterven er steeds meer planten en dieren uit. Veel soorten worden teruggedrongen in steeds kleinere gebieden, met steeds kleinere populaties. Wat een ramp is voor de genetische diversiteit van die soorten. Geleidelijk groeit het besef dat die verarming van de natuur dergelijke proporties aanneemt dat hele ecosystemen dreigen te ontwrichten. En dat brengt op termijn ook onze welvaart en ons welzijn ernstig in gevaar.

Problemen

De oorzaken van het biodiversiteitsverlies zijn bekend: overexploitatie, zoals de kap van het regenwoud of de overbevissing, vervuiling, overbemesting en verzuring, de versnippering van het landschap, en steeds vaker ook de klimaatverandering.

Ook in Vlaanderen is de toestand zorgwekkend. Het tweejaarlijkse natuurrapport laat er geen twijfel over

bestaan. Er zouden in Vlaanderen een 40.000-tal soorten voorkomen. Daarvan zijn er maar een kleine 3500 grondig bestudeerd. Van die 3500 staan er 1000 op de 'rode lijst'. Dat zijn soorten die dreigen te verdwijnen als er geen gepaste maatregelen getroffen worden. Dagvlinders zijn hiervan een treffend voorbeeld. In Vlaanderen is al een kwart van de inheemse dagvlinders verdwenen en één derde is bedreigd.

Countdown 2010

Toch is dit geen reden om bij de pakken te blijven zitten. Nu de oorzaken gekend zijn, kunnen we er ook iets aan doen. Ook onze politici weten dat. Op de Wereldconferentie in Johannesburg (2002) beloofden de wereldleiders om het zeer hoge tempo van de achteruitgang van de biodiversiteit aanzienlijk terug te schroeven tegen 2010. De Europese leiders legden de eigen lat – terecht – nog wat hoger. Europa wil het biodiversiteitsverlies stoppen tegen 2010. Dat is de zogenaamde 'Countdown2010'-doelstelling, die ook de Vlaamse overheid nastreeft. Om de overheden te herinneren aan hun belofte hebben verschillende actoren, waaronder Natuurpunt, de handen in elkaar geslagen in het Countdown2010-netwerk, www.countdown2010.org.

Op 1 jaar van de deadline wordt duidelijk dat we meer dan één tand zullen moeten bijsteken om die doelstellingen te halen. Maar laat ons vooral niet bij de pakken blijven zitten.

Week van de Aarde

De milieubeweging viert feest op de Dag van de Aarde. Dit jaar is het thema biodiversiteit en maken we van de traditionele Dag van de Aarde zowaar een hele week. Tijdens die week willen we niet alleen de overheid aanporren tot verdere actie, maar willen we ook zoveel mogelijk mensen in contact brengen met de natuurlijke rijkdommen in onze eigen omgeving. Wist je dat er in Vlaanderen een 60-tal soorten zoogdieren, meer dan 150 soorten broedvogels en een 20-tal amfibieën en reptielen voorkomen. Naast ruim 600 soorten spinnen en meer dan 800 soorten mossen en korstmossen.

De bruine vuurvlinder is met uitsterven bedreigd. Foto: Marc Herremans

De vier e's van de natuur

Waarom is de 'natuurlijke rijkdom' of de biodiversiteit zo belangrijk? Hiervoor wordt vaak naar de zogenaamde 4 e's verwezen: er zijn economische, ecologische, ethische en emotionele redenen.

De economische redenen liggen voor de hand. De natuur verschaft ons grondstoffen: van biomassa tot genetisch materiaal. En die gebruiken we als voedsel, als bouw materiaal, als grondstof voor de productie van geneesmiddelen...

De biodiversiteit biedt ons bovendien een hele waaier levensnoodzakelijke 'ecosysteemdiensten': in de natuur wordt water gezuiverd, wordt dood materiaal afgebroken tot nieuwe voedingsstoffen en klimaat en zorgen een hele resem factoren voor een relatief stabiel klimaat. Dat is de ecologische waarde van de natuur.

De ethische waarde verwijst naar de morele plicht om de natuurlijke erfenis, die we kregen van onze ouders, door te geven aan onze kinderen.

De emotionele waarde wordt bij beleidsafwegingen te gemakkelijk vergeten. Nochtans zoeken en vinden steeds meer mensen rust en ontspanning in de natuur.

Tijdens de Week van de Aarde belichten we de fascinerende soortenrijkdom, wijzen we op de bedreigingen, en tonen we aan hoe die soorten – ook in een dichtbevolkte stedelijke omgeving – meer ruimte kunnen krijgen.

Er zijn wandelingen, fietstochten en themastanden. Verschillende verenigingen stellen zich voor en vertellen wat jij in je eigen tuin of buurt kan doen. Je kan naar muziek luisteren, boot- en kanotochten maken, kinderen kunnen zich uitleven, je kan foto's en schilderwerken bewonderen, enz.

Natuur op school

De activiteiten van de milieubeweging vinden vooral plaats op zondag 19 april en zondag 26 april. In de week ertussen spelen we de bal door naar de toekomstige generaties. We roepen jongeren – en hun leerkrachten – op om met de klas aandacht te besteden aan biodiversiteit. Dit kan op verschillende manieren. Er zijn nu al verschillende educatieve pakketten beschikbaar om natuur ter sprake te brengen in de klas. Tegelijkertijd roepen we jongeren op om zelf de handen uit te mouwen te steken om bedreigde soorten wat meer ruimte te bieden. Dat kan door de schoolomgeving te vergroenen, of door broed- en rustplaatsen te voorzien voor bedreigde soorten als vleermuizen en zwaluwen. Op www.natuurpunt.be/scholen vind je een heleboel tips. Via diezelfde website kan je ons ook op de hoogte brengen van de soorten die je op en rond de school waarneemt.

Surf zeker eens naar:

www.weekvandeearde.be

www.natuurpunt.be/biodiversiteit

www.natuurpunt.be/scholen

Dit campagnebeeld is een fragment uit de tv-spot die werd getekend door jongeren van de Jeugdbond voor Natuur & Milieu (JNM). In enkele werkdagen leerden ze onder begeleiding van Kidscam uit Mechelen de knepen van het animatievak. Bekijk de tekenfilm – zowel de TV-spot als de lange versie op www.natuurpunt.be/weekvandeearde. Je vindt er ook foto's en een filmpje over hoe de tv-spot tot stand kwam. De tv-spot is in april te zien op de VRT.

Activiteiten Week van de Aarde

Nationaal startevenement aan de Schelde

Zondag 19 april – Kalkense Meersen

(tussen Gent en Dendermonde)

Met 800 ha aaneengesloten, vochtig grasland, vormen de Kalkense Meersen één van de grootste overblijfselen van de Scheldemeersen. Om de natuurrijkdom van de Kalkense Meersen te behouden, bouwt Natuurpunt hier sinds 1990 een natuurgebied uit. Op dit moment beheert onze vereniging daar bijna 120 ha. Bovendien maken de Kalkense Meersen nu ook deel uit van een groot natuurherstelplan in het kader van het Sigmaplan. De resultaten mogen er zijn: voor de natuur, maar ook voor de mens.

www.kalkensemeersen.be

Twee locaties: Dorpscentra van Kalken en Schellebelle, met daartussen het natuurgebied de Kalkense Meersen.

Openbaar vervoer: Treinstation Schellebelle (www.nmbs.be), De Lijn (halte Schellebelle Dorp en Kalken Dorp).

Parking: Dorp Schellebelle (volg de pijlen), station Schellebelle, Kerkplein Kalken.

Programma:

6u: vroegochtendwandeling met ontbijt (inschrijven noodzakelijk – 8 euro (volwassene) of 5 euro (kind) overschrijven op reknr. 001-1264471-55 met vermelding van 'ontbijt x-aantal volw. en x-aantal kind').

Vanaf 11u: boottochten op de Schelde, fototentoonstellingen, thematische tentoonstellingen, vrije wandelingen langs bewegwijzerd parcours met thema-standen, fietstocht, workshops, verenigingenmarkt, optredens, kinderprogramma (indoor), ...

13u: actiemoment met Ark van Noë (Dorp Schellebelle) met onder meer acteur Pol Goossen van 'Thuis'.

Vanaf 13u15: vrije wandelingen, fietstocht, kinderprogramma, dorpswandelingen met gids langs 'verdoken tuinen', eco-loket voor jouw tuin, lezingen en workshops, treinritjes met gids, optiekbeurs, ...

Vanaf 17u: optreden Amazing Bear (Zaal 't Veer – Schellebelle)

Inschrijven vanaf 10u:

Fietstocht: vertrek en inschrijving in Kalken

Alle andere activiteiten: tent Dorp Schellebelle

Meer info: www.weekvandeearde.be –

www.kalkensemeersen.be;

of contacteer miguel.surmont@natuurpunt.be –

015-29 72 47

Kalkense Meersen. Foto: Anne-Marie Oosterlinck

Korting voor leden

Leden: 2 euro – 1 euro (kinderen) – max 5 euro/gezin

Niet-leden: 4 euro – 2 euro (kinderen) – max 10 euro/gezin

Inbegrepen: deelname aan alle activiteiten (behalve boottocht), gratis drankje/pannenkoek, ritje met toeristentreintje, overzichtkaartje, infokrant.

Regionale evenementen

Voor een volledig overzicht, surf naar

www.natuurpunt.be/activiteiten of

www.weekvandeearde.be

Zondag 19 april:

Ronse – Vlaamse Ardennendag

Vanaf 14u: landschapswandelingen en fietstocht. In de jeugdherberg kan je kennismaken met de verenigingen en de werkgroepen over natuur en landschap.

Zondag 26 april:

Kortrijk, Biodiversiteit aan de Leie

Vanaf 13u: langs Diksmuidekaai. Gevarieerd programma (zie "In vogelvlucht" p. 13).

Zondag 26 april:

Mechelen, ontdek het Fort van Walem

Van 10u tot 18u: langs een uitgestippeld parcours rond en in het fort geeft Natuurpunt informatie over de huidige en toekomstige natuurwaarden van het gebied, en over de geschiedenis van het fort. Biodiversiteit en erfgoed, natuur en cultuur, hand in hand.

Vertrekken kan tussen 10u en 16u op de Antwerpsesteenweg in Walem-Mechelen ter hoogte van het fort. De hele dag kan je er ook een bezoekje brengen aan de klimaatmarkt van Mechelen Klimaatstad vzw.

Natuur vroeger & nu: Damvallei

Foto's: Frederik Hendrickx

In 1994 startten lokale vrijwilligers met de aankoop van de eerste stukjes natuur in de Oost-Vlaamse Damvallei. Het natuurherstel kon beginnen. In 15 jaar tijd is er veel gebeurd. De Damvallei is uitgegroeid tot een prachtig natuurgebied met Europese waarde.

Vanaf de jaren '50 werd het gebied gekenmerkt door de opkomst van weekendverblijven en tuintjes. Hooilanden werden verwaarloosd waardoor ze toegroeiden, er werden populieren aangeplant en de talrijke slootjes en turfputten groeiden dicht. In plaats van bloemrijke weiden en water zag je ruigtes met brandnetels, bramen en struiken en lange rijen populieren. Vanaf 1994 werd stilaan aan de ommekeer gewerkt. In 2003 kwam het natuurherstel echt op gang met de start van het Europese Life-project. Dankzij de steun van de Europese Unie, de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeenten Destelbergen en Laarne kon Natuurpunt bijkomende gronden verwerven en starten met grote herstelwerken.

Populieraanplanten werden verwijderd om de hooilanden te herstellen. De oevers van de turfputten werden opnieuw vrijgemaakt en het natuurlijke visbestand werd hersteld. En tenslotte werden aanplanten van populieren weer omgevormd tot broekbossen (erg vochtige bossen).

De eerste jaren leek het of er een aanslag was gebeurd op de natuur. Overal zag je sporen van de ingrepen. Maar na enkele jaren werd de inzet en het geduld beloond. De bloemenrijkdom van de graslanden neemt opnieuw toe, zeldzame waterplanten herkoloniseren de turfputten en het elzenbroekbos herstelt zich spontaan. De Damvallei zet zich op de kaart met haar waardevolle natuur. Bijzondere soorten zoals de kleine modderkruiper, een langgerekt bodemvisje, de zomertaling, een eendensoort die hier in de zomer verblijft, en de kleine valeriaan, een zeldzaam plantje in natte hooilanden, voelen zich hier opnieuw thuis.

Natuur voor Iedereen

Natuurlijk moet iedereen kunnen genieten van deze natuurpracht. Natuurpunt stippelde drie wandellussen uit. De bewegwijzerde routes brengen je langs de turfputten, hooilanden, elzenbroekbossen en vogelrijke plassen. Een bezoek meer dan waard.

Meer info over het Life-project, het natuurgebied én het wandelkaartje vind je op onze website.

www.natuurpunt.be

Reizen om te overleven

Om het fascinerende aan de vogeltrek te beschrijven, moet je heel wat superlatieven uit de kast halen. Miljarden vogels trekken over de wereldbol. De nachtegaal uit het natuurgebied in je buurt overwintert in West-Afrika, de Kievit overwintert in Spanje en de kee op je voederplaats is waarschijnlijk geboren in Finland. De meeste soorten trekken volgens een vast patroon, bepaald door het genetisch materiaal van hun voorouders. Andere zwerven rond op zoek naar de beste overlevingskansen.

Tekst: Wim Van den Bossche

Natuurpunt wil samen met de zusterorganisaties binnen BirdLife International trekvogels helpen en doet daarom mee met de "Born to Travel" campagne. Samen beschermen we biotopen, beheren we vitale gebieden die als draaischijf fungeren, verminderen we de directe sterfte en ondernemen we acties tegen de invloeden van klimaatverandering.

"Miljarden vogels trekken over de wereldbol"

Waarom doen vogels zo moeilijk?

Onder vogeltrek verstaan we het wegtrekken van de nestplaats naar een wintergebied en terug. Maar waarom blijft die vogel niet gewoon de hele tijd op dezelfde plek? Een vogel moet elke dag genoeg voedsel vinden om te overleven. Heel wat soorten zijn gespecialiseerd in voedsel dat niet het hele jaar te vinden is. Zo zijn vliegende insecten, rupsen en fruit rijkelijk voorhanden in de lente en zomer maar onvolgende te vinden in de winter. Om te overleven verplaatsen vogels zich. Onze Vlaamse trekvogelsoorten kiezen meestal een zuidelijke of zuidwestelijke richting en komen zo terecht in Zuid-Engeland, Frankrijk, Spanje en in Noord-, West-, en Midden-Afrika.

Nachtleven

Het merendeel van de water- en zangvogels trekt 's nachts. Zwaluwen trekken overdag omdat ze al vliegend insecten vangen. Voor veel soorten blijkt 's nachts vliegen veel efficiënter te zijn waarbij ze die windlaag uitkiezen waardoor ze wind in de rug hebben. De windlagen zijn stabiel 's nachts, het is kouder wat trekken makkelijker maakt en er zijn minder roofvogels. Trekvogels oriënteren zich met behulp van het aardmagnetisch veld, de sterren, de zon en gepolariseerd licht, landschapskenmerken en sommige soorten gebruiken geuren.

Oeps foutje...

Vogels die actief vliegen verbruiken veel energie voor de trek. Om de eindstreep te halen hebben ze onderweg geschikte gebieden nodig om te rusten en te eten. Vogels die gebruik maken van thermiek besparen heel veel energie omdat ze door te zweven 30 keer minder energie verbruiken dan door te flappen. Thermiek vinden ze enkel overdag wanneer de zon de aarde opwarmt. Zwevers vliegen het snelst als ze zo licht mogelijk zijn. Ze eten zich niet rond voor de start van de trek maar proberen hun trek af te leggen zonder al te veel te eten. Tijdens de nacht en ochtend als er geen thermiek is, rusten ze.

De zwarte ooievaar vindt jaarlijks feilloos zijn nestplaats in de Ardennen en elke winter zijn visrijke plek aan de Senegal rivier terug. Dit geeft het idee dat het leven van een trekvogel goed geregeld is. Niets is minder waar. Honderdduizenden jonge vogels overleven hun eerste trektocht niet doordat ze fouten maken in de

Zwarte ooievaar. Foto: Vilda/Ludo Goossens

Drieteenstrandlopers op trek. Foto: Vilda/Misjel Decleer

navigatie, hun reserves verkeerd inschatten en gevaaren fout beoordelen. Zo zijn er jaren dat tot zeventig procent van alle jonge ooievaars sterven op hun eerste herfsttrek, vooral door elektrocutie en het vliegen tegen kabels.

“Honderdduizenden jonge vogels overleven hun eerste trektocht niet”

Alleen op reis of in de file?

Heel wat vogels trekken alleen en worden gestuurd door de genetische informatie die ze van hun ouders meekregen. Het beste voorbeeld is de koekoek. De volwassen vogels broeden hun eieren zelf niet uit, maar leggen die in het nest van andere vogels zoals de heggenmus. Als de jonge koekoeken hun trektocht naar Afrika aanvatten zijn de volwassen vogels al op de eindbestemming. Andere soorten houden de ouderzorg ook vol tijdens de trekperiode. Ganzen en kraanvogels nemen hun jongen mee en wijzen hen de trekroute en de interessante stopplaatsen. Ze houden tijdens de vlucht continu contact met elkaar door luid te roepen. Pas in de lente vallen de families uiteen en gaat ieder zijn eigen weg. Ooievaars zie je ook vaak in groep maar die bestaan niet uit familieleden. Zweefvliegers zoeken gezelschap om zo makkelijker de opstijgende lucht te ontdekken. Andere soorten vliegen in groep om zo roofvogels in de war te brengen. Het is immers niet makkelijk om in een groep van bijvoorbeeld 1000 vogels een individu te isoleren.

Een lange reis

Kleinere trekvogelsoorten leggen korte afstanden af en stoppen vaak voor langere periodes om hun snel opgebrande vetreserves aan te vullen. Zo trekt een zwaluw maximaal 150 km per dag en een lijster 200 km per dag. Zweefvliegers zoals roofvogels en ooievaars halen

records tot 600 km per dag en er zijn steltlopers die tot 1000 km per dag afleggen. Een spraakmakend record werd gevestigd door een met een satellietzender uitgeruste rosse grutto. Deze steltloper vertrok in Alaska en legde in 9 dagen 11.500 km naar Nieuw-Zeeland af, over de Stille oceaan, zonder te stoppen!

Wat moet er gebeuren?

Vogelsoorten die over lange afstanden trekken, nemen in Europa in aantal af. Dit verschijnsel merken we bij zowat alle soorten, onafhankelijk van het habitat of de grootte. Zowel de overlevingskans als het broedsucces wordt beïnvloed door de omstandigheden tijdens de trek en in het overwinteringsgebied. Het is dus een gigantische uitdaging om trekvogels op alle stopplaatsen langs de hele trekroute en hun overwinteringsbiotoop te beschermen. We moeten nog voor heel wat soorten, zoals voor de wielewaal, te weten komen waar de kritieke schakels in de levensloop zich bevinden. Is het de droogte in de Sahara, het wegvangen in de oases, het verdwijnen van bossavanne en regenwoud als winterbiotoop, de plezierjacht in Malta of het verdwijnen van grote insecten in het broedbiotoop in Vlaanderen die de soort de das omdoet? Met “Born to Travel” wil Natuurpunt met de andere BirdLife partners de trekroutes en het trekgedrag in kaart brengen, informatie uitwisselen en concrete beschermingsmaatregelen voorstellen en uitvoeren.

Volg mee de “Born to Travel” campagne op de Natuurpunt website www.natuurpunt.be/trekvogels, we brengen er maandelijks nieuwe wetenswaardigheden en informatie over beschermingsacties.

Born to Travel
The BirdLife Flyways Campaign

30 jaar Europese Vogelrichtlijn

Vogels profiteren van betere bescherming

Voor de bescherming van het wereldwijde natuurpatrimonium heeft elk land een onmiskenbare en belangrijke verantwoordelijkheid. Om deze bescherming te waarborgen werden internationale overeenkomsten ontwikkeld die ook door België werden bekrachtigd. Vogels hebben door hun zichtbaarheid, zang en vaak prachtige verenkleed steeds tot de verbeelding gesproken van de mens. Dit had als logisch gevolg dat de bescherming van vogels al snel aandacht kreeg. Vogelbeschermers namen het voortouw bij de oprichting van de eerste natuurbeschermingsverenigingen.

Tekst: Wim Van den Bossche

Op 2 april 1979 werd de Vogelrichtlijn unaniem door de Europese Raad van Ministers vastgesteld als Richtlijn 79/409/EEG. De Vogelrichtlijn verplicht de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten. De Vogelrichtlijn is in 1992 aangevuld met de Habitatrichtlijn die zich richt op de bescherming van soorten en natuurlijke habitats, met uitzondering van vogels en hun leefgebieden. De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn de ruggengraat van de Europese samenwerking op het vlak van beschermde gebieden. De bescherming en het beheer van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, ook Natura 2000-gebieden genoemd, moet gericht zijn op het duurzaam behoud of herstel van hun internationale natuurwaarden. Door uitspraken van het Europees Hof van Justitie, zijn de Richtlijnen van de Europese Unie sterk juridisch afdwingbaar.

“Uit wetenschappelijke gegevens blijkt dat het Natura 2000-netwerk cruciaal is voor het populatieherstel van zeldzame soorten”

De effectiviteit van nationale beschermingsmaatregelen hangt voor vele ecosystemen en habitats af van de beschermingsmaatregelen in andere landen. Dat geldt in het bijzonder voor trekkende zoogdier-, insecten- en vogelsoorten. Voor het voortbestaan van vogelsoorten is het noodzakelijk dat er overlevingskansen zijn in

alle landen waar ze tijdens hun halfjaarlijkse trektochten doorkomen. Het natuurvriendelijk beheer van het broedgebied van de grutto in de Uitkerkse Polder (West-Vlaanderen) is belangrijk, net als de bescherming van zijn doortrekgebieden in Frankrijk of zijn overwinteringsgebieden in Mauritanië.

Uit wetenschappelijke gegevens blijkt dat het Natura 2000-netwerk cruciaal is voor het populatieherstel van zeldzame soorten. Vooral voor de meest bedreigde soorten die door de richtlijnen als prioritair worden aangeduid, is de positieve invloed wetenschappelijk aan te tonen. Doordat ze prioritair zijn, worden internationale soortbeschermingsplannen en extra financiële middelen ingezet om de leefgebieden te beschermen. Door de Europese steun is het gemakkelijker om middelen vrij te maken bij de nationale instanties. Het herstel vraagt tijd. Gemiddeld duurde het zo'n 10 jaar voor de bedreigde soort zichtbaar geholpen was door de Europese beleidsmaatregelen.

In Vlaanderen zijn voor de invulling van de Vogelrichtlijn 24 gebieden met internationaal belang aangeduid. Het gaat hier meestal om bekende gebieden zoals de IJzervallei, Kalmthoutse Heide, Vallei van de Zwarte Beek, Demerbroeken en gebieden langs de Durme en de Schelde. In totaal gaat het om 98.243 ha of 7,3 % van de oppervlakte van het Vlaams Gewest.

Natuurpunt en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) volgen de actuele toestand van de

Woudaap. Foto: Vilda/Yves Adams

Slechtvalk. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

bedreigde vogelsoorten op. Zo blijkt uit een recent rapport van het INBO dat de status van onder meer de strandplevier, de roerdomp en de woudaap nog ongunstig is. Een aantal soorten met een goed toekomstperspectief, dankzij beschermingsacties, zijn de visdief, de bruine kiekendief en de slechtvalk.

Het blijft een topprioriteit om naast het opvolgen van de vogelstand ook het gevoerde beleid zelf op de voet te volgen. Het is belangrijk dat de internationale waarden die deze gebieden hebben, blijven bestaan.

“Het blijft een topprioriteit om naast het opvolgen van de vogelstand ook het gevoerde beleid zelf op de voet te volgen”

Overheidsdiensten, wetenschappelijke instituten én natuurverenigingen moeten samen ijveren voor het behouden van de biodiversiteit en dit continu bepleiten bij de gebruikers van de Natura 2000-gebieden.

ECOLOGISCH EN TIJDLOOS DESIGN...

SGS-PEFC/COC-0123
CASTANEA

De kastanjehouten producten van **CASTANEA**, tuinafsluitingen, tuinpoortjes, steunpalen, Post & Rail-afsluitingen, enz... passen door hun tijdloos design in elke tuin. Ze zijn afkomstig uit de ecologisch beheerde hakhoutbossen van de Limousin en zijn van nature bestand tegen schimmel en vocht. Impregneren is dus overbodig.

CASTANEA®
de natuur bekent kleur

In heel Vlaanderen vind je verkooppadressen van **CASTANEA**. Voor meer informatie over het volledige **CASTANEA** assortiment bel naar **0473 43 00 87** of surf naar **www.castanea.be**

Haboe Natuurspeurders!

Wij zijn Piepel en Soeza Boeboek en mogen je verwelkomen op deze gloednieuwe kinderpagina – keutelleuk en helemaal speciaal voor jullie! veel lees- en speurplezier ermee!

Zwaluwen en Co

Binnenkort zijn ze er weer, de zwaluwen! De eerste kan je in maart al zien, de grote massa komt pas half april. Ze hebben de winter doorgebracht in Afrika – daarvoor vliegen ze wel 7000 km! Ginder is het dan lekker warm en gonst het van de insecten. Moesten ze hier blijven zouden ze sterven van de honger, of zie jij hier misschien veel muggen en vliegen rondzoemen in de winter?

Zwaluwen zijn heel sierlijke vogels die heel wat tijd in de lucht doorbrengen. Eten en drinken, dat doen ze allemaal al vliegend. Lekker insecten plukken ze met hun snavel uit de lucht en een slok water scheppen ze al vliegend uit een vijver. Hun nest is al even bijzonder, dit maken ze uit ... modder. Wel 2000 kluitjes modder mengen ze met hun speeksel, haren en strootjes. Zo metselen ze een mooi nest.

Ga eens op speurtocht, misschien kom je deze twee soorten wel tegen.

Boerenzwaluw

- bruinrood keeltje en diep gevorkte staart
- hun nest maken ze liefst binnen, in een stal of schuur
- het nest is net een balkonnetje (brede opening)

Huiszwaluw

- witte buik, donkere rug met grote witte vlek
- ondiep gevorkte staart
- nest maken ze buiten, onder dakgoten, bruggen, ...
- nest met smalle opening

Wist je dat:

huuszwaluwen meer dan één keer per zomer eitjes leggen. De jongen uit het eerste nestje helpen dan bij het grootbrengen van hun jongere broertjes en zusjes.

Omdat er steeds minder zwaluwen zijn, wil Natuurpunt ze beschermen. Daarom willen we weten hoeveel er nog zijn en vragen we jou, mams en paps om mee te tellen! Je leest er alles over in de folder bij dit nummer van Natuur.blad.

Buiten!

Na de winter, op van die zachte, druilerige avonden gaan de padden en kikkers op trek. Ze ontwaken dan uit hun winterslaap en gaan massaal op zoek naar de poel, beek of sloot waar ze geboren zijn om te gaan paren. Het krioelt er dan van de kikkers, padden en salamanders. Ga op zo'n zachte maar natte avond maar eens kijken bij een poel of sloot. Neem mams, paps, een zaklamp en onderwaterkijkbuis mee om in het water te turen. Spannend!

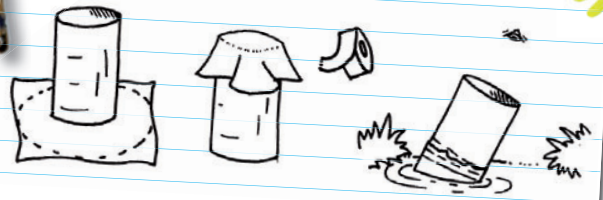
Micro-Macro

Weet je wat dit is? Mail of stuur je antwoord naar natuurspeurder@natuurpunt.be en maak kans op een aankoopbon ter waarde van 10 euro in onze Natuur.winkel. Doen!

Groene vuile vingers: Onderwaterkijkbuis

Je hebt een stuk buis nodig van 12 cm diameter, ongeveer 30 cm lang en een vel doorschijnend plastic. Zet de buis op het vel en teken de omtrek af met een potlood. Vraag nu aan een volwassene om voor jou een cirkel uit te knippen die 5 cm groter is dan de afgetekende omtrek. Plak dit rondje lekker strak met plakband over één opening van de buis. Zorg dat het overal goed vast zit, er mag nergens een gaatje zijn waar nog water door kan. Steek nu de zijde met plastic in het water, langs de andere kant kijk je in de wondere waterwereld!

De natuur in

Beleef de Demerbroeken en Averbode Bos & Heide

Piepel en Soeza Boeboek nemen je mee op tocht in de Demerbroeken. Mams en paps kunnen het boekje "Natte broeken, droge voeten" samen met een Boeboekstas met keutelleuke opdrachtjes voor jullie tocht afhaken in Huize Ernest Claes. Of liever met de fiets? Geen probleem, dan kies je gewoon voor de prinsheerlijke fietstochten in het gebied van De Merode. Een deel van Averbode Bos & Heide werd bovendien ingericht als speelbos. De stad Scherpenheuvel-Zichem plaatste op haar deel leuke speeltuigen, in het deel van Natuurpunt kan je heerlijk kampen bouwen en ravotten op de hellingen!

Info: Bezoekerscentrum Huize Ernest Claes, Ernest Claesstraat 152
3271 Zichem, 013-32 63 60, bc.huizeernestclaes@natuurpunt.be,
www.natuurpunt.be/bezoekerscentra.

Speelbos: Gelegen naast de scoutsterreinen.

Scouts Averbode, Boonstraat z/n (tegenover de lagere school)

Padden en kikkers op tocht

Foto: Hugo Willocx

Een voorjaarsavond, niet te koud (boven 8°C) en regenachtig weer, meer hebben padden en kikkers niet nodig. Met honderden, soms duizenden ontwaken ze uit hun winterslaap en trekken ze naar hun voortplantingsplaatsen. De meeste van onze inheemse amfibieën houden een winterslaap, verborgen in een holletje onder de grond, onder bomen, stenen,... Wie geluk heeft kan na het ontwaken zonder problemen naar een voortplantingspoel (die tevens ook hun geboortepoel is) trekken. De iets minder fortuinlijke dieren moeten soms een verharde weg oversteken en het alsmar toenemende verkeer trotseren. Ieder jaar sneuvelen duizenden amfibieën op onze wegen. Om hen een handje te helpen organiseren vrijwilligers op tal van plaatsen in Vlaanderen overzettacties. En daar kunnen we jouw hulp bij gebruiken. Wil jij helpen of meer weten over de paddentrek? Ga dan een kijkje nemen op onze website.

www.natuurpunt.be/paddenoverzet

Foto: Norbert Huys

Natuur voor iedereen

Natuur voor iedereen, daar werken we steeds opnieuw aan. Een nieuwe kijktoren aan de Kleine Klotteraard verrijkt het **Turnhouts Vennengebied**. De kijktoren ligt langs het 'Bels Lijntje', een voormalige spoorwegberm die ingericht is als fietspad (tussen knooppunt 3 en 5 van fietskaart 1 Antwerpen). De toren werd gerealiseerd dankzij een natuurinrichtingsproject en zal officieel geopend worden op 26 april.

Ook het natuurgebied **De Maten** in Diepenbeek kreeg er een nieuwe attractie bij. Op 7 december 2008 openden we er een nieuwe kijkwand, gefinancierd door de provincie Limburg. Ten slotte vernieuwden we ook twee wandellussen in het **Moenebroek** in Geraardsbergen.

Op 7 en 8 maart openden we een nieuw Natuur.huis in de gemeente Sint-Truiden, vlakbij het natuurgebied **Overbroek-Egoven**. Ontdek hier de unieke mergelgroeve en haar bijzondere fossielen. Natuur.huis Aulenteer, Kleinveldstraat 54, Gelinden (Sint-Truiden).

Meer info: www.natuurpunt.be/denatuurin

1 miljoen bomen

De campagne voor 1 miljoen bomen kadert in The Billion Tree Campaign van de Verenigde Naties. Over de hele wereld wordt er gewerkt aan 7 miljard nieuwe bomen. En Vlaanderen doet mee voor 1 miljoen! De Vereniging voor Bos in Vlaanderen wil samen met het Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt iedereen aan het planten krijgen: bedrijven, verenigingen, winkelketens, scholen, grote steden, kleine dorpjes en simpelweg elke Vlaming met een lapje grond of enthousiaste groene vingers. Plant mee!

www.1miljoenbomen.be

Foto: Marcel Bex

Foto: Karolien Van de Velde

Interview met onze vrijwilliger Dynamiek in de polders

In het lieflijke polderlandschap staat Guido De Laender aan het roer van de energieke Natuurpuntafdeling Damme.

Wat is je rol binnen de afdeling?

Het is mijn taak om alles in goede banen te leiden. Het is een kunst om de juiste vrijwilliger op de juiste plaats in te zetten en zo de 4 grote doelstellingen van Natuurpunt, educatie, beheer, studie en beleid, te realiseren. Bij ons zijn zo'n 50 vrijwilligers actief. Zij zijn de motor die onze

vereniging doet draaien en dankzij hen realiseren we 'Natuur voor Iedereen'.

Op welke verwezenlijking ben je trots?

Ik ben fier op de recente restauratie van een deel van de zeventiende-eeuwse stadswallen van Damme. Die illustreert dat natuur en cultuur hand in hand kunnen gaan. De heruitgegraven stadsgracht leverde een nieuwe waterpartij op die heel wat watervogels, amfibieën en insecten aantrekt. Bovendien stelden we de stadswallen open voor het publiek.

Een ander succesverhaal is het Vogelfestival, een tweedaags evenement dat draait rond de overwinterende vriezanzen. Het is één van de manieren om het publiek kennis te laten maken met de historische en landschappelijke rijkdom van Damme en omgeving.

Wat is je belangrijkste drijfveer?

Het gevoel dat er zoveel verloren gaat. Vlaanderen is een onooglijk vlekje op de wereldbol, maar toch is de natuur zo versnipperd. Dan moet je proberen om de stukjes die er nog zijn, te beschermen. Als je die strijd samen met medestanders kan voeren, zoals bij Natuurpunt, is dat leuk meegenomen.

Ook vrijwilliger worden? Kijk dan op www.natuurpunt.be/vrijwilliger. Hier vind je ook het volledige interview met Guido.

Onder de loep

1. Rode keltzwammen zijn zeldzaam maar worden tegenwoordig steeds vaker gevonden in onze natuurgebieden. Zij verschijnen hier en daar in natte bosjes met veel dood hout. Je ziet ze van januari tot april. Foto: Roosmarijn Steeman
2. Citroenvlinders overwinteren als volwassen vlinder en kunnen daardoor al vroeg in het jaar actief worden. Dan leggen ze eitjes waarvan de nakomelingen vliegen in de zomer. Geef je waarneming door op www.natuurkalender.be. Foto: Marc Herremans
3. In kleine natuurgebieden zijn er meestal geen veilige nestplaatsen voor de visdief. We helpen ze een handje met nestplatforms in open water. Foto: Hugo Willox
4. Dagelijks zitten er tot 6 zeehonden in Nieuwpoort. Een mooi resultaat na meer dan 10 jaar geduldig werken aan het Plan Zeehond in het gebied van de IJzermonding. Foto: Hugo Willox

De natuur ademt volop lente

Er op uit!

Hier vind je een selectie van lenteactiviteiten, georganiseerd door onze afdelingen.
Meer activiteiten vind je op www.natuurpunt.be/activiteiten

Antwerpen

Zondag 15 maart 2009

Vroege lentewandeling in de Hobokense Polder

Kijken naar voorjaarsbloeiers, de bloei van bomen, genieten van de eerste zangvogels.

Samenkomst: 9u30, station Hoboken-Polder, einde Berkenrodelei, Hoboken. Einde 12u30.

Meebrengen: laarzen en verrekijker.

Contact: Annie Vandeweyer-Van Zwieten, 03-828 37 60.

Woensdag 18 maart 2009

Lente in het Cleydaelbos

Recht tegenover het imposante Cleydaelkasteel, gaan we op ontdekking in het mysterieuze Cleydaelbos.

Samenkomst: 13u15, Zinkvalstraat, Aartselaar (recht tegenover het kasteel Cleydael). Einde 16u.

Meebrengen: laarzen of zeer goede wandelschoenen.

Contact: Ilse Wachters, 03-887 51 69.

Opmerking: Inschrijven verplicht.

Zondag 5 April 2009

Open Natuurdag Voorjaarsbloeiers

Vrij wandelen in het natuurgebied Zevenbergenbos. Er vertrekken geleide wandelingen om 10u en 14u30.

Samenkomst: Vanaf 10u, Mariagrot, Kasteeldeef, Ranst.

Contact: Eddy Meulemans, 03-485 60 11 of John Maes, 03-485 73 79.

Vrijdag 24 april 2009

Lentewandeling langs het Molenbeekpad

We verkennen de natuur in Vallei van de Grote Nete.

Samenkomst: 14u, IJzerenweg 19-21, Booischot, aan Pallieterhoeve. Einde 17u.

Contact: Segaert Chris, 015-22 01 06.

Zondag 17 mei 2009

Orchideeënwandeling in Neerhelst

Samenkomst: 14u, Larumsebrugweg aan kanaal, Geel. Einde 16u30.

Contact: Marc Verachtert, 0475-23 39 34.

Limburg

Zondag 5 april 2009

Lentewandeling Koersel

Samenkomst: 14u, Grauwe Steenstraat 7/2, Koersel. Voor GPS en routeplanner: voeg Fonteintjestraat in. Einde 16u.

Contact: info Vl. Bezoekerscentrum De Watersnip, 011-45 01 91, watersnip.anb@vlaanderen.be.

Zondag 19 april 2009

Voorjaarswandeling Nietelbroeken

Op zoek naar prachtige voorjaarsbloeiers.

Samenkomst: 14u, Sint-Rochusstraat, Kortesseem, parking Activiteitenboerderij De Wroeter. Einde 16u30.

Contact: Castro Kris, 0473-89 56 02.

Zondag 26 april 2009

Voorjaarswandeling in Gutschoven

Samenkomst: 14u Wijngaardhof in Heers.

Zondag 26 april 2009

Bloesemtocht

Tocht door de Keizel-boomgaard, pauze met appelsap.

Samenkomst: 14u aan ingang van de boomgaard op de Keizelstraat tussen huisnummer 38-40 in Diepenbeek.

Zondag 17 mei 2009

Natuurspeurdertjes, lentekriebels

Op ontdekking in de Vallei van de Zwarte Beek. Wandeling voor kinderen van 5 tot 7 jaar. Ouders toegelaten. Nadien krijg je een drankje en koekje en wordt er nog geknutseld.

Samenkomst: 14u, Grauwe Steenstraat 7/2, Koersel. Einde 16u.

Opmerking: 1 euro per kind.

Contact: info Vl. Bezoekerscentrum De Watersnip, 011-45 01 91, watersnip.anb@vlaanderen.be.

Oost-Vlaanderen

Zondag 29 maart 2009

Het Bos t'Ename ontwaakt

Bezoek aan de minder gekende hoekjes van Bos t'Ename, met aandacht voor de ontlukende flora. Nadien is er het ledenfeest van Natuurpunt Oudenaarde.

Samenkomst: 9u, museum van Ename aan de kerk. Om 12u30 start het feest.

Meebrengen: laarzen.

Opmerking: voor het feest is inschrijven verplicht bij Jean 0495-63 25 91 of André 055-31 75 56 (na 18u)!

Zondag 5 april 2009

Bovenlopen van de Zwalm

We gaan op zoek naar voorjaarsbloeiers.

Samenkomst: 9u30 aan de kerk van Opbrakel. Einde 13u.

Meebrengen: goed schoeisel, plantengids en vergrootglasje.

Zondag 19 april 2009

Vlaamse Ardennendag

Lentewandeling met als thema biodiversiteit. We bezoeken de verschillende biotopen van het Burreken.

Samenkomst: 9u30, pleintje op het Perreveld (ter hoogte van nummer 14), Zegelsem.

Zondag 26 april

Voorjaarswandeling in de Everbeekse Bossen

Eind april staan de Everbeekse Bossen vol kleurrijke bloemen.

Samenkomst: 14u, kerk Everbeek-Boven. Einde 17u30.

Opmerking: gratis voor leden van Natuurpunt; 1 euro pp. of 2 euro per gezin voor niet-leden.

Samenkomst: 14u30, Sint-Michielskerkje, Kerkstraat in Beisem.

Zondag 26 april 2009

Walk for Nature 2009

We zetten het project Paddenpoel-Velpvallei, Moutsborn en Rozen-daalbeek in de kijker, met speciale aandacht voor biodiversiteit en landschap.

Samenkomst: Vanaf 8u30, Parochiecentrum, Bunsbeekdorp, Bunsbeek
Info: www.walkfornature.be

Zaterdag 9 mei 2009

Orchideeën kijken in de Snoekengracht

Samenkomst: 19u, NMBS Station Vertrijk in Boutersem.

West-Vlaanderen

Zondag 5 april 2009

Voorjaarsbloeiërs in Loppem

Het kasteelpark van Loppem loont de moeite om een bezoekje te brengen in het voorjaar. **Samenkomst:** 14u, Steenbrugsestraat (26), Loppem, aan de manège. Einde 17u.

Opmerking: Deze wandeling is geschikt voor rolstoelgebruikers.

Zondag 12 April 2009

De natuur op haar paasbest

Wandeling in het Kasteelpark 't Hoge. Afwisselende wandeling met aandacht voor de voorjaarsflora, zangvogels en de eerste dagvlinders.

Samenkomst: 9u30, aan de ingang (infobord) van het park langs de Doornikserijsweg, Kortrijk.

Zondag 3 mei 2009

Lentewandeling in Middelkerke

Op stap door de Warandeduinen met extra aandacht voor vogelgezang.

Samenkomst: 6u, Louis Logierlaan, Middelkerke (aan de watertoren). Einde 9u.

Zondag 17 mei 2009

Orchideeëntocht

Wandeling in het natuurgebied Fonteintjes.

Samenkomst: 10u, parking Duinse Polders, Blankenberge.

Zondag 17 mei 2009

Voorjaarsboeket voor Prins Karel

We wandelen door het domein Prins Karel en bekijken al wat bloeit.

Samenkomst: 10u, Nieuwpoortsesteenweg, Oostende, Domein Prins Karel, rechtover Walraeve. Einde 12u.
Contact: Hugo Desmet, 059-31 09 54.

Zondag 17 mei

Wilde Plantenbeurs en Wilde Floraliën

Verkoop inheems plantgoed, workshops 'minimoestuinen', wandelingen met gids, kinderaanimator, infomarkt, biobar met lekkers, muziek 'An Lar Ganda'.

Praktisch: van 10u-18u aan Natuur- en Milieucentrum De Bourgoyen, Driepikkelstraat, Gent.

Info: www.natuurpuntgent.be, gent@natuurpunt.be.

Meebrengen: laarzen.

Contact: Georges Buelens, 016-63 26 42.

Vrijdag 15 mei 2009

Mysterie in het Silsombos

Een avondwandeling met oor voor de mysterieuze lentegeluiden van het Silsombos.

Samenkomst: 20u, einde Lelieboomgaardenstraat in Erps-Kwerps. Einde 22u.

Contact: Peter Couvreur 0475-71 34 09.

Vlaams-Brabant

Zondag 5 april 2009

Voorjaarsbloeiërs in het Torfbroek

Samenkomst: 10u, aan het einde van de Visserijlaan, Berg. Einde rond 12u.

Zondag 5 april 2009

Lentewandeling in de Molenbeekvallei.

In de kijker... Cursus

Nu het lente is zie je overal bloemen en planten hun hoofdjes boven de grond steken. Ben je nieuwsgierig naar al dit natuurgeweld en wil je graag weten wat er groeit en bloeit in je buurt? Natuurpunt Educatie organiseert verschillende plantencursussen. Je kan een brochure downloaden op www.natuurpunt.be/cursussen of opzoeken via www.natuurpunt.be/activiteiten.

Ecologisch netwerk geeft verschillende soorten tweede kans

Natura 2000 in actie: welkom wolf

Natura 2000 en het Life-natuurfonds, dat modelprojecten in Natura 2000-gebied financieel ondersteunt, vormen Europa's ambitieuze antwoord op het biodiversiteitsverlies op ons continent. Door een netwerk van beschermde gebieden en habitats te creëren voor onder andere trekvogels of zoogdieren, kunnen soorten over de grenzen heen beschermd worden. En dat is meer dan nodig, want dieren laten zich in hun zoektocht naar voedsel of broed- en pleisterplaatsen zelden afschrikken door landsgrenzen.

Van groot naar klein

Intussen tellen de 27 lidstaten samen zo'n 25.000 Natura 2000-sites, goed voor een gebied dat een vijfde van de Europese Unie beslaat. Het grootste daarvan is Poolse *Zatoka Pomorska*, gevolgd door *Vindelfjällen* in Zweden. Beide sites zijn groter dan 555.000 ha, of meer dan de provincie Limburg en Antwerpen samen. Ter vergelijking: de totale oppervlakte natuur die Natuurpunt beheert in Vlaanderen, bedraagt zo'n 16.700 ha.

In Vlaanderen springt met z'n 8000 ha meteen de waardevolle Limburgse *Vallei van de Zwarte Beek* en de

aangrenzende, uitgestrekte heidegebieden (militair domein), in het oog. Maar er zijn nog andere Natura 2000-sites die opvallen door hun omvang. Zo is *Trou des Sarrazins à Loverval* in Gerpennes in Henegouwen amper 0,08 ha groot. Niet toevallig herbergt de grot vleermuizen die onder de soortenbescherming van Natura 2000 vallen.

***“De ‘boze’ wolf is nog
zo’n soort die sinds
mensenheugenis met een
barslechte reputatie kampt”***

Via het Life-project BatAction trekt Europa in Vlaanderen momenteel geld uit voor de bescherming van de ingekorven vleermuis, de meervleermuis en de Bechsteins vleermuis. Daarbij valt op dat niet alleen natuurlijke sites, maar ook menselijke bouwwerken zoals het fort van Steendorp, ijskelders of steengroeven waarin deze nachtdieren huizen, Natura 2000-gebied kunnen zijn. Een belangrijke doelstelling van het Life-project is de vooroordelen – vleermuizen zijn duivels,

Wie aan wolven denkt, denkt wellicht eerder aan desolate steppes of barre toendra's dan aan het Europese vasteland. Het scheelde niet veel of het grote roofdier was zelfs helemaal uit Europa verdwenen. Dankzij het Natura 2000-netwerk kon de soort zich in verschillende landen handhaven en herstellen. Ook voor de kraanvogel, die jaarlijks half Europa doorkruist, zijn de speciale beschermingszones van het Natura 2000-netwerk van levensbelang.

Tekst: Koen De Dobbeleer

Spelende wolven. Foto: Vilda/Rollin Verlinde

vampieren en ongeluksbrengers – om te buigen naar actieve bescherming. Alle Europese vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn dan wel wettelijk beschermd, toch worden ze nog geregeld uit onwetendheid verstoord of zelfs vernietigd.

De boze wolf?

De 'boze' wolf is nog zo'n soort die sinds mensenheugenis met een barslechte reputatie kampt. Traditioneel worden ze gezien als bloeddorstige, zelfs kwaadaardige dieren die uit zijn op het vee van de mens. Belangenconflicten tussen boeren en jagers enerzijds en wolven anderzijds zijn dus nooit veraf.

In onze contreien is de mythische rover intussen volledig verdwenen, en ook op de rest van het Europese vasteland ontsnapte het sprookjesdier slechts op het nippertje aan de uitroeiing. De alarmerende achteruitgang van de wolvenpopulatie – sinds de jaren vijftig was de soort in vrijwel alle Centraal- en Noord-Europese landen verdwenen – vertaalde zich uiteindelijk in overkoepelende soortbeschermingsmaatregelen onder Natura 2000 in de hele Europese Unie.

Tegenwoordig telt Europa nog zo'n 20.000 wolven, waarvan de helft in Rusland. Binnen de Europese Unie dragen Roemenië en Spanje, met respectievelijk 3000 en 2000 wolven, de grootste verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van de vierpoter.

Stille terugkeer

In de 18e eeuw kwam de wolf nog voor in heel Frankrijk, maar in de jaren '30 verdween hij volledig bij onze zuiderburen. Mede onder impuls van enkele Life-projecten werkte de soort in Frankrijk de laatste jaren in alle stilte aan een comeback. Momenteel leven naar schatting zo'n kleine dertig wolven in de Franse Alpen. De wolven zijn niet in de regio uitgezet, maar het resultaat van een natuurlijk proces. Geholpen door een netwerk van verbonden natuurgebieden trokken ze langzaam noordwaarts vanuit Italië.

Nochtans is lang niet iedereen even verheugd met de rentree van de huilende wolf. Zo maken vooral Franse boeren en herders zich zorgen over het welzijn van hun schapenkuddes. Toch blijkt die vrees eerder ongegrond, met 'slechts' 180 aanvallen of een verlies van

1

0,5 procent van de schapenpopulatie per jaar in de regio Mercantour, tegen de Italiaanse grens. Om de illegale jacht te kunnen counteren, hield het Franse ministerie van Milieu in het kader van een Life-project daarom een enquête die peilde naar de algemene te-
neur onder de buurtbewoners.

Nachtopnames

Meer dan 1000 mensen werden ondervraagd, wat aan het licht bracht dat de meeste buurtbewoners dachten dat de wolven uitgezet waren. Daarnaast hadden ze schrik om alleen de bergen in te trekken. Hoewel ze het wolvenbestand systematisch overschatten, bleek nog dat de meeste bewoners zich verzetten tegen wolvenjacht en naar een *modus vivendi* wilden waarbij mens en dier vreedzaam samenleven. De bevraging leerde nog dat de lokale bevolking vindt dat de veestapel beschermd en eventuele schade vergoed moet worden.

Met die informatie in de hand, ontwikkelde het project in de Franse Alpen een communicatiestrategie om de diverse mythes over de wolven te doorprikken. Nachtopnames van wolven die tevergeefs een kudde schapen aanvielen, bleken daarbij een uiterst efficiënt middel. De beelden toonden hoe de waakhonden, die de boeren hadden gekregen, keer op keer de wolven verjoegen. Op die manier prikkelde het initiatief niet alleen de interesse en nieuwsgierigheid van de bevolking, maar raakten de inwoners ook overtuigd van het effect van de preventiemaatregelen.

Onder druk

In Griekenland, waar de wolvenpopulatie naar schatting 200 à 300 exemplaren bedraagt, ontvouwde zich een gelijkaardig verhaal. Griekse boeren die vrezen voor hun inkomen hadden het evenmin begrepen op grote roofdieren zoals de wolf en de beer. Zo was illegale jacht jaarlijks goed voor een kwart van de sterfgevallen onder Griekse wolven. Dat maakte jacht de op één na grootste bedreiging voor de wolven- en berenpopulatie in Noord- en Centraal-Griekenland.

Om de spanningen met de boeren aan te pakken, lanceerde een lokale ngo een Life-project. Dat bestond

2

eruit om alle incidenten binnen verschillende Natura 2000-gebieden in kaart te brengen en de problemen aan te kaarten bij de lokale boeren.

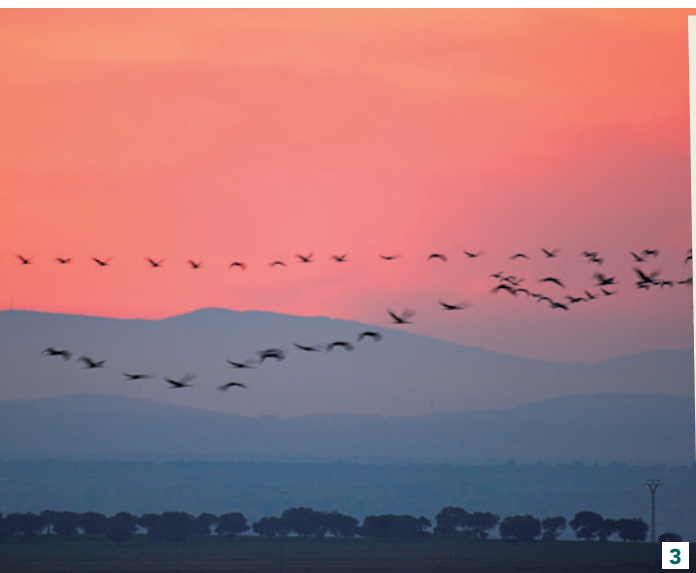
Iedereen was het er over eens dat preventie de meeste efficiënte oplossing was. De boeren probeerden verschillende ingrepen, waaronder het gebruik van elektronische omheining en herdershonden en de aanplant van wilde fruitbomen in boomgaarden als alternatieve voedselbron. De maatregelen schoten hun doel niet voorbij, en bleken zelfs populair bij de lokale boeren. Daarop besliste de overheid om financiële tegemoetkomingen te geven aan boeren die de maatregelen toepasten op hun landbouwgrond. Intussen zit het aantal jachtincidenten met Griekse wolven en beren in dalende lijn.

“Iedereen was het er over eens dat preventie de meeste efficiënte oplossing was”

Met zo’n derde van de Europese wolvenpopulatie, speelt ook Roemenië een grote rol in het voortbestaan van de soort. Het Vrancea-gebergte is de tweede dichtstbevolkte Roemeense habitat voor grote carnivooren waaronder de lynx, de bruine beer en de wolf. Met het Life-project *Enhancing the protection system for large carnivores in Vrancea County* erkent Europa sinds 2005 het onschatbare ecologische belang van de streek. En ook op economisch en toeristisch vlak bewezen de uitgestrekte Natura 2000-zones intussen meer dan hun waarde. Zo vinden ecotoeristen steeds vaker hun weg naar de *wildlife tours* en de kleine pensionnetjes in het weergaloze leefgebied van deze grote roofdieren.

“Geschenk voor Saksken”

Dichter bij ons, in Duitsland, is de wolf dan weer volledig terug van weggeweest. Wolven waren er al 150 jaar uit het landschap verdwenen, vooraleer in 2000 in

1 Wolf in Oberlausitz, Saxony, Duitsland. Foto: Jan Noack, NABU 2 Kraanvogel. Foto: Vilda/Rollin Verlinde 3 Kraanvogels boven Extremadura. Foto: Vilda/Yves Adams 4 Vallée de l'Ubaye, Mercantour. Foto: Mark Vermeulen

Muskauer Heide in Saksen (in het oosten) de eerste in het wild levende welpen het licht zagen. Momenteel lijkt het alsof de wolf met een vijftal roedels of zo'n 40 à 50 dieren vaste voet op Duitse grond heeft gekregen. Toch blijft de soort met voorsprong het meest zeldzame zoogdier bij onze burens.

Tegenwoordig vinden minstens twee roedels hun onderkomen in *Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft*, een drassig Natura 2000-gebied van ruim 13.500 ha. In totaal bevolken de wolven een bosrijk gebied van zo'n 600 tot 700 vierkante kilometer vol reeën, wilde zwijnen en herten tussen Cottbus en Dresden. En ook in andere regio's, waaronder het grensgebied tussen deelstaten Niedersachsen, Mecklenburg-Vorpommern en Brandenburg, vind je steeds vaker wolven op zoek naar het juiste dieet en het nodige *lebensraum*.

De opgemerkte comeback van de wolf is voor een groot deel te danken aan het pionierswerk van de *Naturschutzbund NABU*, de Duitse BirdLife collega's van Natuurpunt. Hoewel de reacties op z'n terugkeer overwegend positief waren – een deelstaatsminister noemde ze "een geschenk voor Saksen" – begreep de organisatie dat er nog veel wilde verhalen over wolven de ronde doen. NABU zette daarom de actie *Willkommen Wolf* op het getouw die de mens weer moest leren samenleven met de viervoeter. Daarnaast zocht de vereniging met succes naar een antwoord op de bedreigingen voor wilde wolven, waaronder de vooroordelen, de illegale jacht en drukke verkeersaders die hun biotoop doorkruisen.

"Historische gebeurtenis"

Ook elders kunnen de Duitse natuurbeschermers van NABU sterke resultaten voorleggen. Met het Life-project in het hoogveengebied *Großes Torfmoor* in Noordrijn-Westfalen werkt de vereniging met het oog op verschillende soorten bijvoorbeeld aan het herstel

van veenmoerassen en natte graslanden. Vorig jaar mocht de omgeving de eerste vruchten plukken. Zo kwamen er voor het eerst sinds de middeleeuwen (!) opnieuw kraanvogels in Noordrijn-Westfalen broeden. Verschillende Duitse politici spraken van een "historische gebeurtenis".

De kraanvogel, die erg gevoelig is voor verstoring, is een trekvogel die door de jaren optimaal kon profiteren van het ecologisch netwerk van Natura 2000-gebieden. Ooit was de vogel met z'n grijs verenkleed nog wijd verspreid in Europa, maar door habitatverlies verdween hij vanaf de 17de eeuw als broedvogel uit de meeste delen van het vasteland. Tegenwoordig zit de populatie van de grote, statische vogel in verschillende landen zoals Duitsland en Frankrijk opnieuw in de lift.

Bezaaid met Natura 2000-sites

Het traject dat de kraanvogel jaarlijks aflegt van de Baltische staten en Scandinavië naar z'n overwinteringsplaatsen in Spanje is bezaaid met ondiepe moerassen en natte graslanden die de vogel opzoekt en onder de bescherming van Natura 2000 vallen. Zo pauzeert de vogel op de vlucht voor de vorst achtereenvolgens in *Vorpommersche Boddenlandschaft* bij de Duitse Oost-Zee, hun belangrijkste rustplaats, en *Diepholzer Moorniederung* in Nedersaksen.

Vanaf de herfst strijken de elegante vogels in grote aantallen neer langs de oevers van het welbekende Lac du Der in het noordoosten van Frankrijk. In de najaarszon zorgen ze jaarlijks voor een schitterend spektakel en komen ze op krachten op weg naar hun eindbestemming, de betoverende lagune van Gallocanta in het Spaanse Extremadura. Stuk voor stuk gaat het om Natura 2000-gebieden die als verbindingfunctie voor trekkende soorten jaar na jaar de onschatbare waarde van het uitgestrekte ecologische netwerk bewijzen.

Genieten in het Mechels Broek

Wil je de natuur nabij Mechelen verkennen?

Dan is het bezoekerscentrum "Mechels Rivierengebied" een mooi uitgangspunt.

Het hele jaar door is er iets te beleven in en rond het bezoekerscentrum.

Vuur je vragen af aan de balie van het bezoekerscentrum.

Bespied de natuur vanuit een vogelkijkhut.

Doe mee met de zomerse fietszoektocht in de Beneden-Dijlevallei.

Nieuw rolstoeltoegankelijk pad in de Barebeekvallei.

Ga met je kinderen op stap met een Boe-boekstas en ontdek 'Het Mechels Broek, 'bom'vol leven'.

Volg het plankenpad naar de uitkijktoren in het Mechels Broek.

Bezoekerscentrum "Mechels Rivierengebied"
Muizenhoekstraat 7
Muizen (Mechelen)
015-43 61 09

Openingsuren:

donderdag en zondag: 13u30 tot 17u30
tijdens de schoolvakanties ook op zaterdag: 13u30-17u30
ook na afspraak

www.natuurpunt.be/mechelsrivierengebied

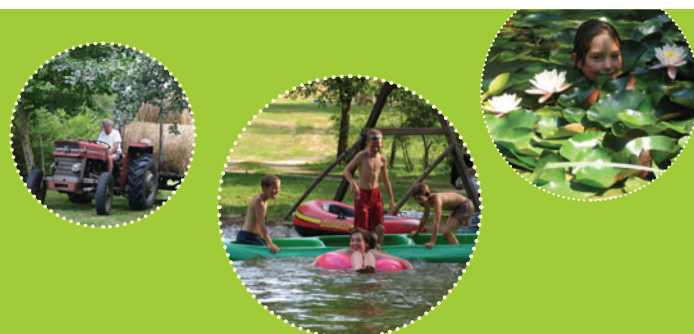

Wil je er met de kinderen op uit? Feest dan mee op zondag 7 juni vanaf 14u.

Tussen 14u en 15u kan je vertrekken voor een ontdekkingstocht door het Mechels Broek. Onderweg leest Marc de Bel voor uit de 'Gele Gifsmurrie', speur je naar waterbeestjes in de bomkrater en wie weet ontmoet je één van de Galloway-koeien?

Alle info over de bezoekerscentra van Natuurpunt op www.natuurpunt.be/bezoekerscentra en in de colofon op p. 55.

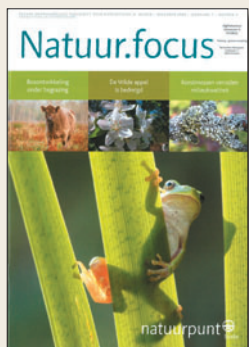
la combe

**vakantie in Dordogne
in een beschermd natuurgebied**

paradijs voor kinderen & gezelligheid troef

www.lacombe.be

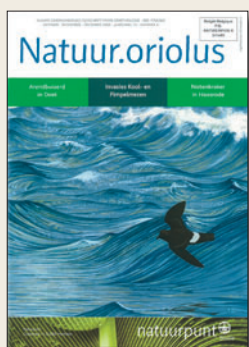

Korstmossen reageren sterk en snel op veranderingen in milieukwaliteit. Verhoogde concentraties zwaveldioxide en ammoniak doen soorten verdwijnen of verschijnen. Sommige soorten zijn koudeminnend, andere verkiezen net warmte.

Het uiteenvallen van habitats in kleine geïsoleerde fragmenten vormt een grote bedreiging voor de natuur in Vlaanderen. Recent onderzoek toont aan dat deze versnippering grote gevolgen heeft voor de genetische diversiteit van zowel zeldzame als algemene plantensoorten.

Het uitbreiden van bossen kan door bomen te planten of door terreinen spontaan te laten verbossen. Hierbij kunnen grote grazers de ontwikkeling van de plantengroei sterk beïnvloeden. Verder ontdek je hoe een sluipwespje meelift met een koolwitje, hoe wild de wilde appel is en lees je meer over wasplaten en brandplekpaddestoelen.

Natuur.oriolus

Marc Herremans en Walter Roggeman legden ringgegevens vakkundig naast elkaar om de invasie van kool- en pimpelmezen in woord en beeld te brengen. In de Seizoensoverzichten ligt de winter van 2007-2008 onder de loupe. Om het actuele karakter van deze publicatie te benadrukken krijg je nu bijdragen over de arendbuiser van Doel en voor een notenkraaker in Haasrode. Een heleboel leuke sprokels en info over BirdLife International, behoren tot de vaste ingrediënten en het witgatje bleek een gemakkelijke klant als raadselfoto. De nieuwe ziet er dan weer heel wat moeilijker uit...

Abonneren? Alle info in de colofon hiernaast.

Verhuisd? Vragen over lidmaatschap?

Om te voorkomen dat je het volgende nummer van dit tijdschrift niet zou ontvangen, meld ons vandaag nog jouw nieuw thuisadres. Neem daarvoor contact op met onze ledenadministratie, 015-29 72 50 of info@natuurpunt.be. Hier kan je ook terecht met alle vragen of problemen over je lidmaatschap.

Dienst: natuurbeheer, studie, communicatie, beleid, financiën, personeel, algemene zaken.

Coxiestraat 11, 2800 Mechelen,
015-29 72 20,
info@natuurpunt.be,
www.natuurpunt.be
geopend ma-vrij: 9u-17u

Dienst: Educatie & museum

Graatakker 11, 2300 Turnhout,
014-47 29 55,
educatie@natuurpunt.be

Natuurpunt Winkel

Stationstraat 40, 2800 Mechelen
www.natuurpunt.be/winkel,
winkel@natuurpunt.be, 015-43 16 88

Bezoekerscentra

Bezoekerscentrum Bourgoyen,
Driepikkelstraat 32, 9000 Gent, 09-216 44 78,
bc.bourgoyen@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Landschap De Liereman,
Schoorhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout,
014-42 99 66, bc.deliereman@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Hageven,
Tussenstraat 10, 3910 Neerpelt, 011-80 26 77,
bc.hageven@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Mechels Rivieregebied,
Muizenhoekstraat 7, 2812 Muizen-Mechelen,
015-43 61 09,
bc.mechelsrivieregebied@natuurpunt.be

Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder,
Kuiperscheeweg 6b, 8370 Uitkerke-Blankenberge,
050-42 90 40,
bc.uitkerksempolder@natuurpunt.be

Vlaams bezoekerscentrum de Otter
i.s.m. Natuurpunt, De Blankaart,
Iepersteenweg 56, 8600 Woumen-Diksmuide,
051-54 52 44,
deblankaart@natuurpunt.be

Vlaams Bezoekerscentrum De Watersnip i.s.m.
Natuurpunt, Vallei van de Zwarte Beek,
Grauwe Steenstraat 7/2, 3582 Koersel-Beringen,
011-45 01 91, watersnip.anb@vlaanderen.be

Bezoekerscentrum Huize Ernest Claes
E. Claesstraat 152, 3271 Zichem, 013-32 63 60,
bc.huizeerestclaes@natuurpunt.be

Voor openingsuren kijk je best op
www.natuurpunt.be/bezoekerscentra

Regionale secretariaten

West-Vlaanderen: De Blankaart, Iepersesteenweg 56, 8600 Woumen (Diksmuide),
westvlaanderen@natuurpunt.be

Oost-Vlaanderen: Kortrijksepoortstraat 192,
9000 Gent, oostvlaanderen@natuurpunt.be

Limburg: Kiewitdreef 5, Domein Kiewit, 3500 Hasselt,
011-24 60 20, info@natuurpuntlimburg.be

Vlaams-Brabant: Leuvensestraat 6, 3010 Kessel-Lo,
016-25 25 93, vlaamsbrabant@natuurpunt.be

Antwerpen: Steenstraat 25, 2180 Ekeren,
03-541 58 25, antwerpen@natuurpunt.be

Redactie

Eindredacteur: Sofie Versweyveld,
015-29 72 24, sofie.versweyveld@natuurpunt.be
Illustraties: Jenny Dedoncker
Redactie-werkgroep: Frans Dejonghe, Peter De Ridder, Veronique De Smedt, Willy Ibens, Koen Van de Wiele, Johan Van Geyt, Joyce Verdonck, Stefan Versweyveld, Koen Dedobbeleer, Karolien Van de Velde en Wim Van den Bossche.

Beeldmateriaal Natuur Speurder

Met dank aan Geert Vanhulle

Prepress

VM Graphics, Lostraat 4, 9850 Merendree

Druk

Drukkerij Corelio Printing nv. Erpe-Mere
Papier: '9Lives80', 100 gram. 80% gerecycleerd,
20% chloorvrije vezels van duurzaam Europees hout. Oplage: 86.000 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever

Willy Ibens, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Lid worden van Natuurpunt

Het lidmaatschap bedraagt € 20 en is geldig voor het hele gezin. Overschrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt. Vermeld bij hernieuwing je lidnummer aub.

Abonnementen voor Natuur.focus en Natuur.oriolus

Leden van Natuurpunt kunnen zich abonneren op de gespecialiseerde tijdschriften Natuur.focus en Natuur.oriolus. Het abonnement kost € 8,5 voor elk van deze tijdschriften. Wie intekent op beide tijdschriften betaalt slechts € 14,5. Dit bedrag is over te schrijven op rekeningnummer 230-0044233-21 van Natuurpunt met vermelding van de titel van het tijdschrift en (indien mogelijk) het lidnummer. Lidgeld en abonnementen kunnen samen worden betaald indien duidelijk wordt vermeld welk(e) tijdschrift(en) men wenst.

Leden in het buitenland

Wie in Nederland woont, betaalt € 22,50 voor het lidmaatschap, € 20 voor Natuur.focus en € 20 voor Natuur.oriolus. Het volledige pakket kost € 52,50. Nederlandse leden kunnen dit lidgeld storten op rekening 51.11.35.300 van Natuurpunt bij ABNAmro met vermelding Natuurpunt Beheer vzw, 2800 Mechelen. Wie buiten Nederland en België woont, betaalt € 27,50 voor het lidmaatschap, € 25 voor Natuur.focus en € 25 voor Natuur.oriolus. Het volledige pakket kost dan € 77,50.

Donateurs

Voor giften vanaf € 30 krijgt u een fiscaal attest. Giften mogen worden gestort op rekening 293-0212075-88. Indien een projectnummer of projectnaam wordt vermeld, gaat de gift naar het bedoelde reservatenfonds.

Nalatenenschappen en legaten

Geregeld besluiten mensen om via een nalatenenschap of legaat ons natuurbehoudswerk te steunen. Dat is niet alleen een goede zaak voor onze vereniging, ook de legataris zelf verzekert er zich van dat flink wat minder erfenisrechten naar de staatskas vloeien dan bij een gewone erfenis. Overweegt u ook om die stap te zetten en onze vereniging te begunstigen, dan raden we u aan een notaris te raadplegen. Die kan u exact meedelen hoe u te werk moet gaan en welke formule het best bij u past.

Voor nog meer inlichtingen over de mogelijkheden van legaten en schenkingen ten voordele van ons natuurbehoudswerk, kan u terecht bij Willy Ibens, algemeen directeur Natuurpunt, 015-29 72 52. Hij zal graag antwoorden op uw vragen.

Partners voor natuurbehoud

De Vlaamse overheid erkent en steunt Natuurpunt in de strijd voor natuurbehoud.

Natuurpunt werkt op wereldschaal mee aan het behoud van natuur en soortenrijkdom.

Als Vlaamse partner van BirdLife International en van Eurosite ondersteunen we zusterorganisaties en beschermingsprojecten. In Wallonië werken we samen met Natagora.

Voor diverse projecten her en der in Vlaanderen kan Natuurpunt rekenen op de financiële ruggensteun van de Europese Unie in het kader van het Life-programma.

Onze vereniging kan haar doelstellingen realiseren dankzij de steun van onze hoofdsponsors: Aardgas, Ecover, Linea Trovata SunTec nv, Nationale Loterij, Torfs en Triodos.

Triodos Bank

Al onze partners vind je op www.natuurpunt.be/partners

Ontdek deze 100 % natuurlijke inbouw houtoven voor brood, pizza, ovenschotels,...

Kies voor de unieke smaak van een houtoven en een authentieke leefstijl! De houtovens van Le Panyol zijn een 100 % natuurproduct gebakken in de vuurvaste witte aarde van de groeven van Larnage (Provence).

- traditionele koepelvorm in segmenten
- ± 1 uur branden voor 4 uur baktijd
- perfecte verbranding met hoog rendement
- een evenredige warmteverspreiding
- eenvoudige plaatsing, binnen of buiten
- bekleding naar eigen smaak

Toonzaal in uw buurt en een brochure:

- Surf op internet : www.8078.dutry.info
- Bel : 056 77 60 90 - Fax : 056 77 42 94
- Schrijf naar LE PANYOL Belgium Jagershoek, 10 - 8570 Vichte

Een job waar het elke dag beter wordt?

Opnieuw proper water in onze Vlaamse beken en rivieren? Dat is het werk van Aquafin! In opdracht van het Vlaamse Gewest ontwerpen, bouwen, financieren en exploiteren wij de gewestelijke waterzuiveringsinfrastructuur. Dezelfde diensten bieden wij ook aan voor het gemeentelijke stelsel.

Solliciteren bij Aquafin is altijd een goed idee. Of je nu reageert op één van de openstaande functies of spontaan je kandidatuur opstuurt. Je krijgt er heel wat voor terug.

Aquafin NV

Dijkstraat 8
2630 Aartselaar
tel 03 450 45 11
fax 03 458 30 20
www.aquafin.be
info@aquafin.be

Een boeiende job, een goede ondersteuning door je nieuwe collega's en alle ruimte om jezelf te ontplooiën. Een tof team waarin jouw inbreng wordt gewaardeerd. Een marktconform salaris en een mooi pakket extralegale voordelen met maaltijdcheques, groeps- en hospitalisatieverzekering. En, heel belangrijk, een goede balans tussen werk en privéleven.

Onze vacatures vind je op www.werkenaanzuiverwater.be